

Taxa postala platite in numerar No. 224.716-929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strazsava, Strazsava.

da Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: havonta 10, negyedévre 30, évente 100. Egyszerre 1200 lej. Kiszámlázás havonta 1, negyedévre 3, félszállal egyszévre 10 dollár, vagy egyenlo értékű valuta. Hirdetések díjszabás szerinti. Az „UJ KELET” az erdélyi és bánsági zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnyomása csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bermentetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Vasárnap, 1932 Jan 17.

5692. EV SEBAT 9. XV. ÉVF. 13. SZÁM

Ravasz püspök térli a zsidókat

Napok óta törjük a fejünket azon, hogy mit is akart a Kolozsvárról Beva-
pestre származott Ravasz püspök a zsidóktól?

Van ugyanis Budapesten egy zsidó-misszió. Skótnak hívják, mert skót papok alapították esztendőekkel ennelelőtte és zsidóknak is nevezik, mert azért alakult, hogy a magyarországi zsidókat vissza-
csábítsa a keresztényen egyházba.

Sok vizet nem zavart ez a skót-misszió. A skótok hűségesen prédikáltak és muszálltak minden vasárnap este, a zsidók pedig végeztek a dolgukat tovább, ha ugyan akadt még munkájuk, akik pedig már munka és kenyér nélkül voltak, kétségbeesve várták, hogy mit tartogat számukra a jövődő...

A jövődő egyelőre a dunántúli reformátusok püspökét: Ravasz Lászlót tartogatta meglepetésül a budapesti zsidók számára. A püspök ur ugyanis az elmúlt vasárnapon elérkezettnek látta az időt, hogy a budapesti skót papok zsidóterítő társasjátékát a maga tekintélyének teljes súrlával támassza alá, előadást tartott a misszió helyiségében a zsidó lélekről és két püspöki karját kitérve, hangos szóval invitálta be a világot mind a tizenötmillió zsidóját a keresztényen egyházba.

Szívemarkoló gyönyörű ódát zengett Ravasz püspök a zsidó lélekről, amely a szentséggel és az Istennel ajándékozta meg a világot, míg ő maga kétezer éve elárultan tengődik a „sövényen kívül”.

— Keresztkeljedetek meg és leomlik a sövény — körülbelül így szólt az örömhír, amit Ravasz püspök a budapesti zsidóknak meghirdetett.

Fajjon miért volt szükség erre az új evangéliumra?

Ma már tudjuk.

Itt fekszik előtünk Ravasz püspök beszédének teljes szövege és azok a válaszok, amelyekkel a magyar zsidóság reprezentánsai tisztelték meg a püspököt.

Es mindezekből kiderül a nagy titok.

Nem a grandiózus zsidó lélek megmentéséről van szó. Nem is a „tévelygő” zsidóknak az igaz utra való vezetéséről. Valami egészen egyébről...

Ravasz püspök ugyanis nemcsak arról beszélt, hogy a zsidó lélek milyen fenséges és gazdag volt, hanem arról is, hogy milyen szegényes ma.

Mondván, hogy a Krisztus nélkül maradt zsidók, forradalmárokká lettek és fel akarják gyújtani a világot.

Erre a püspöki félelemre feleltek meg hátorralanul és tévóvan, a maguk szerencsétlen módján, a budapesti zsidóság reprezentánsai: a Vészi József, a Hevesi Simon, a Kiss Arnold és az elmaradhatatlan Sándor Pál.

Hogy Marx és Trotskij és Kun Béla ugyan zsidók voltak. De Lenin, Stalin, Károlyi Mihály és Hock János nem.

Igy dadogtak a pesti zsidók, amiből kiderül, hogy a püspök ur nem a zsidókat akarta megmenteni a kereszténység számára, hanem a kereszténységet egy kis keresztvív segítségével az ugynevezett zsidó forradalomtól...

Erre felelt a budapesti fő-fő zsidók ócska bölcsessége, hogy nem minden zsidó forradalmár és nem minden forradalmár zsidó...

Holott igaz az, hogy a legtöbb forradalmár tényleg zsidó.

Ennek pedig oka van.

Az, hogy a zsidók tényleg a „sövényen kívül” vannak. Sőt maholnap az árok fenekére kerülnek.

Es ennek ellenére is baj, hogy a forradalmi gondolatok hirdetői között olyan sok a zsidó.

Nem az a baj, hogy ezek a zsidók forradalmárok.

Hanem az, hogy nem a maguk földjén, de idegen talajon azok. Hogy erőszakkal meg akarják váltani a gazdanépeket, holott azoknak nem igen kell a zsidók kezéből a megváltás.

Mert a nemzsidó forradalmárokból nemzeti hősek farag a történelem. Kossuth is az, Danton is, Marat is, Lenin is, sőt Sztalin is az lesz, csak Trotskij hányódik keserű számkivetettségben.

Amerika semmi szín alatt nem engedi el az európai tartozásokat

Angol pénzügyi szakértők a lausannei konferencia hathónapos elhalasztását javasolják. Belgium bejelentette, hogy Lausanneban a francia állásponthoz csatlakozik

Ha nem hosszabbítják meg az egymilliódollaros német kölcsönt, tartani lehet a márka ingásától

London, január 16. A Popolo d'Italia-ban megjelent cikk, amelyet egyenesen Mussolininek tulajdonítanak, világszerte megtette a hatását. Amerikában a sajtó részletesen foglalkozik a jövótéleli kérdésekkel és általános az a vélemény, hogy az Egyesült Államok nem fogja elengedni az európai tartozásokat. A Newyork Times azt írja, hogy Európa százszor is bejelentheti a fizetésképtelenséget, Amerika mégsem fogja elengedni az adósságokat. Keynes, ismert angol pénzügyi szakértő azt javasolja, hogy Anglia foglaljon nyíltan állást a jövótéleli kötelezettségek és a háborus adósságok kérdése mellett. A szakértők helyesnek találják, ha a konferenciát hat hónappal elhalasztanák.

kapcsolódik bele a jövótéleli tárgyalásokba és az olasz jövótéleli szakértő, Beneduce és Cutti az angol fővárosba érkeztek, hogy a tárgyalásokat megkezdjék. A két olasz pénzügyi szakértő első sorban Neville Chamberlain pénzügyminiszterrel kezdetű tárgyalásokat Berlinben, az állomáshelyére visszaérkezett Francois Poncet francia nagykövét Lausanne-ról és a mai folyamán hosszas megbeszélést tartott Brüninggel a jövótéleli kérdésekben. A francia álláspont Európászerte egyelőre egyedül áll, illetőleg azt csak Belgium támogatja. A belga kormány ma közölte a Foreign Office-val, hogy Lausanneban a francia állásponthoz csatlakozik.

Enyhébb fizetési feltételekkel új fizetési tervet terveznek javasolniak

Angol pénzügyi körök mégis lehetségesnek tartják, hogy Amerikát az annuitásokat illetőleg kedvezőbb feltételek elfogadására lehet rábírní. Valószínű, hogy Amerika is azt a javaslatot fogja tenni a hatalmaknak, hogy egyezzenek meg új fizetési tervetben a mainál enyhébb fizetési feltételek mellett. Az angol kormány még reméli a franciákkal való meggyezés lehetőségét, ami igen megkönnyítené Lausanneban az összes hitelezők közötti megalapodást.

A márka megingásától tartanak

Genf, január 16. Altalános az érdeklődés a német birodalmi banknak az egymillió dolláros kölcsön sorsa iránt. Pénzügyi szakértők azt a véleményt hangoztatják, hogy amennyiben egy hónap elteltével a kölcsönt nem fogják meghosszabbítani, a márka stabilitása meginog és ezt követhetik más európai valuták is. Pénzügyi körökből eredő értesülések arról számolnak be, hogy az angol pénzügyi kormány a német kölcsön meghosszabbítására irányuló kérését ne utasítsák vissza.

Emelkedik a font

London, január 16. A tőzsdék hausemozgalma változatlanul tart. Az angol font emelkedik. A font emelkedését párizsi dolláreladásoknak és fontvásárlásoknak tulajdonítják.

Ausztria a pénzügyi bizottság előtt

Genf, január 16. A Népszövetség pénzügyi bizottsága folytatólagos ülésén tárgyalja Ausztria pénzügyi helyzetét. Az ügy megvitatásánál Ausztria ügyeit Buresch kancellár vezetésével megjelent delegáció képviseli. Ausztria ügyeinek megvitatása több napot vesz igénybe és ezután, körülbelül a jövő hét közepén a pénzügyi bizottság jelentést fog készíteni Ausztria, Bulgária és Magyarország pénzügyi helyzetéről, amelyet a népszövetségi tanács elé terjesztenek.

A francia-amerikai kölcsön hátralékos része, mely 30 millió fontot tesz ki, január végén esedékessé vált. Kormánykörökből eredő értesülések szerint az Angol Bank az esedékesség napján kifizeti a hátralékot is, részben aranyban, részben valutával.

Brüning távirata Briandhoz

Párizs, január 16. Brüning német birodalmi kancellár táviratot intézett Briandhoz, melyben azt a kívánságát juttatta kifejezésre, hogy a volt francia külügyminiszter mielőbb nyerve vissza egészségét és teljes munkaerejét. Briand a táviratra rendkívül barátságos válaszal reflektált.

Párizs, január 16. A párizsi sajtó a Brüning-nyilatkozat óta eltelt néhány nap után józanul mérlegeli a jövótéleli kérdéseket és a dolgok megítélésénél első sorban az amerikai szempontokat veszi figyelembe. A Temps azt fejtegeti, nem lehet számítani arra, hogy Amerika elengedje a hadiadósságokat. A közeledő amerikai elnökválasztás miatt a két nagy párt egyike sem akar a jövótéleli kérdésben kezdeményező lépéseket tenni, mert ez a pártok népszerűségének rovására menne. Józanul legfeljebb annyit lehet remélni, hogy az Egyesült Államok kormánya újabb fizetéshalasztást ad, de ez a haladék is igen rövid tartamu lesz.

Az olasz szakértők Londonban

A lausannei konferencia előtt egyébként a világ diplomáciája feszült és izgalmas napokat él át. Olaszország most

Hat hétre itélték el Gandhi feleségét. Londonból jelentik: Az indiai Suratban Gandhi feleségét és Vallabhai Patel leányát gyorsított eljárással hat, illetve tizenegy heti szabadságvesztés büntetésre itélték.

Erre felelt a budapesti fő-fő zsidók ócska bölcsessége, hogy nem minden zsidó forradalmár és nem minden forradalmár zsidó...

Holott igaz az, hogy a legtöbb forradalmár tényleg zsidó.

Ennek pedig oka van.

Az, hogy a zsidók tényleg a „sövényen kívül” vannak. Sőt maholnap az árok fenekére kerülnek.

Es ennek ellenére is baj, hogy a forradalmi gondolatok hirdetői között olyan sok a zsidó.

Nem az a baj, hogy ezek a zsidók forradalmárok.

Hanem az, hogy nem a maguk földjén, de idegen talajon azok. Hogy erőszakkal meg akarják váltani a gazdanépeket, holott azoknak nem igen kell a zsidók kezéből a megváltás.

Mert a nemzsidó forradalmárokból nemzeti hősek farag a történelem. Kossuth is az, Danton is, Marat is, Lenin is, sőt Sztalin is az lesz, csak Trotskij hányódik keserű számkivetettségben.

A sövényen kívül maradt zsidók feszítik a sövényt. Lehet-e csodálkozni rajta?

Ravasz püspök nem is csodálkozik, sőt keresztvívét igér.

Keresztvívét? Hogy elől kezdődjék az új mártírium, a középkor minden szenvedése?

Nem így, püspök urak!

Zsidók vagyunk és zsidó módra akarunk élni!

Adjatok lehetőséget a zsidóságnak a szabad népi életre. Segítsetek felépíteni saját országát és saját kulturáját.

Es akkor skót misszió nélkül is megszűnik a világról a „zsidó veszedelem”.

Építsük fel a Zsidó Párt életét!

Irta: Dr. Kertész Jenő, a Zsidó Párt kolozsmegyei tagozatának elnöke

A zsidó belpolitika fontos fázisához érkezünk. A szervezés rendszeres munkáját óhajtják megkezdeni az arra illetékesek és a köz iránt érdeklődők.

Hát csak most kezdődik, kérdezheti a névtelen szavazó? A névtelen szavazók annyi tizezre. Hát eddig mit is csináltak a vezetők? — Akad bizonyára sok szavazó, ki megkérdené, hogy minek is a szervezés? Nem-e szépen viselkedtek a tömegek, minek kell ezt még megszervezni?

A kérdésekre sorrerdben hadd válaszoljak. Hogy csak most kezdődik? Nem mindenben igaz, de sok tekintetben megáll a szemrehányás. De hiszen egész pártunk a választás előnapján született meg és a győzelmes választást követte a nyár, mikor semmit sem lehet közügyben tenni. A koraörszi ünnepek következtek és közvetlenül utánuk berobbant a válság. Oly hirtelen és oly erővel, hogy mindenki saját magával kellett foglalkozzék, nehogy a zajló hullámokra kerülj, vergődő csónak minden pillanatban léket kaphasson. Megpróbáltuk a tömegszervezést, tartottunk is tizedgyűléseket, össze is hívtuk a választmányokat több ízben is, de lehetetlen volt nem látni, hogy a legjobbak is kénytelenek voltak távolmaradni existenciális bajai miatt.

Hogy mire kell a fegyelmzett sok tizezernyi választót még meg is szervezni? Szívesen emlékszen vissza a közelmúlt választás megbeszéléseire, melyeket engedély hiányában itt-ott alkalmilag tartottunk és alig száznyi hallgatónk akadt. Barátságos és közvetlen volt a hangulat tehát és megengedte magának az ember, hogy álmodjék a közeljövőről és hogy közölje álmát a hallgatósággal.

Ime így képzeltem el a szervezést: Minden község, minden város, minden tizede uccabizalmiak, ifjúsági asszisztensek utján a statisztikai adatokra utaló kérdőívek alapján pontosan összeíródik. Az arra illetékes szakembereink már rég elkészültek a kérdések tömegével és azokat csak népszerű és kibebbitett formába kell önteni és hónapok alatt megcsináljuk azt, mire 13 éven át nem voltunk képesek. Hogy tudjuk meg, mily körülmények közt él a zsidóság: mily gazdasági átfarmalódáson ment át, hova tendál, mily aratást csinált a történelem agrár-reformjával, impérium-változásával, fajmentő nemzeti politikájával, inflációval, deflációval és most a válsággal? Hová, mely irányba megyünk és hova, mely irányba menjünk? Mik a sérelmek, mik azok okai és mik azok orvosságai?

Minden ember részt kell vegyen a zsidó politikában, úgy erkölcsileg, mint anyagilag. Az embert az különbözteti, más a többi kétlábu, tollatlan lénytől, hogy — amint a régi görög mondotta — *zoon Politikon*, politikáló lény.

A községi politika előkészítése, kontrollálása a tizedgyűléseken át a nép által történjék és evéög a községi megbízottak havonta számadással tartoznak a multról és tervszettel a jövőre. Es ha megcsinálhatjuk a községi politikával, mennie kell az országosnak is. Ne legyen független, helyesen gyökeretlen a községi és országos politikus, hanem a népi politika, a népi párt leveire alapított.

A községi megbízottak csinálják meg az adóztatás statisztikáját, hadd hivatkozassunk joggal és energikusan arra, hogy többszörös kötelességeink ellenében legalább az egyenlőt megközelítő jogokat kérünk, követelünk. Ha

már adózni van jogunk és van juguk bennünket többszörösen megadóztatni, legyen jogunk a községi és állami költségvetésből intézményeinket segélyeztetni, sőt kultur és karitatív intézményeinket fenntartani.

És — álmodtam tovább és velem álmodott deris magabizásában a hallgatóság, — hogy mind ennek anyagi alapot, népi alapot is kell adnunk. Minden zsidónak politikai adót kell fizetnie. A minimum a heti 1 lej legyen és mindenkinek pártkönyvecskéjében pontosan benne legyen a pártbélyeg. Hiszen, ha átlag havi 20 lej volna csak egy tag pártdíja, csupán Erdélyben és Bánátban, ez maga gyönyörű összeghez vezetne, mely ötmilliónyi volna. Ha a helyi adminisztráció — mondjuk — megemésztené másfél milliót, évente negyedfél milliót költhetnének kulturális intézményeinkre!

Mert racionálisan csak professzionista titkárokkal dolgozunk, kik precíz, előre bementett időben, helyen és módon végeztetnék el a bizalmiak és ifjúsági vezetők utján és segítségével az egész tartományban előírt munkákat.

Volna pénzünk az iskola-egyesület megalakítására, melynek tagja volna minden felnőtt zsidó és így csupán Erdélyben és Bánátban is százezernél több tag egységes megmozdulása sikeresen készítheti elő és huzhatja alá községi, vármegyei és parlamenti képviselőink munkáját. Sőt rugalmas, népi jellegű fogva az ország határain kívülre is kiható munkát végezhetne.

Volna pénzünk iparosnevelésre, pályaválasztási tanácsadóra, iparos iskolák megalapítására és fenntartására.

És mindez az 1-5 lejnyi heti hozzájárulásból!

És mindennek koronájaként megkapná mindenki a párt néplapját, hogy mindenki hetenként legalább egyszer olvashassa a szervezet törekvéseinek és eredményeinek történéseit.

Oly egyszerű mindezt elképzelni és oly egyszerű mindezt keresztülvinni és mily egyszerűek volnának az eredmények! Csak egy kis fegyelem és minden községi, városban pár tíznyi lelkes ember kell. És a mi embereinknek benne kell lenniük a községi, megyei tanácsokban és arányunknak megfelelő képviselőknél a parlamentben. És bekapcsolódnának mindnyájan a közéletbe, hogy a sérelmi politika helyett termelő, aktív részesei legyünk a mindennapos történéseknek.

Mert végeztem álmodozással a lélekzetet elfojtó, drága zsidó választók csendes és mosolyos ajku százainak fejbőlintásai mellett — mi kisebbség vagyunk, mert nekünk nem elegendő minden választás alkalmával handabandáznunk és leszavaznunk, mert a mi népünk tízezeinek egzisztenciáját tervszerűen fenyegeti a mindenkori többségi politika, mert egy társadalomban két középosztály nem fér el, mert mi vagyunk a tegnapi középosztályának jelentős része és mert a feltörekvő, minden állami erővel támogatott, új középosztály a gyengét akadály nélkül söpri le, lépi le.

Igy gondoltam én ezt el és így hittek a szavazók száza, ezrei és tízezei is. Így kell a tervszerű, rendszeres szervezésnek megtörténnie.

A dési Poale Czedek közgyűlése. Folyó hó 3-án zajlott le a dési Poale Czedek évi közgyűlése. Rosenthal Ignác elnöki beszámolója után a közgyűlés köszönetét fejezte ki a lelépő vezetőségnek, majd a következő új vezetőséget választották meg: elnök: Weisz József, társelnök: Hirsch Dávid, gondnok: Léb Adolf és Izsák Mór, pénztárnok: Rosmann Tóbiás és gazda: Holländer Lajos. A közgyűlés ezután a híreszteléssel foglalkozott, amely rosszindulatulag a dési hitközség ellenségének állítja be a Pole Czedeket. A közgyűlés tiltakozását fejezte ki az ilyen híresztelések ellen, de hangsúlyozta, hogy befolyásával a hitközség mindenkori vezetését igyekezni fog arra bírni, hogy a költségvetést az adott viszonyok és a hitközség bevételeinek megfelelően, továbbá a lakosság képességeinek tekintetbe vételével állítsák össze.

Utolsó lehetőség! Vissza nem térő alkalom! Egymillió főnyeremény

Harminc darab háromezres
tiz darab tízezes,
öt darab huszezes

Ötszáz darab kisebb összegű,
tiz darab ötezes,
két ötvenezres

nagy nyeremény.

Református Kórházorsjáték!!!

Ez az utolsó magánorsjáték, amelyre még engedélyt bocsátott ki a román állam. Sietve vegyen tehát sorsjegyet a Református Kórházorsjáték január 20-i húzására. Sorsjegyiroda: Cluj-Kolozsvár, Strada Bratianu 51. szám.

Huzás január 20-án!

Kommunista tüntetések voltak Jasiban, Kisenevben, Csernovicban és Brassóban

A kisenevi felsőkereskedelmi iskolában kommunista ifjúsági szervezetet lepleztek le

Bucuresti-Bukarest, január 16. A munkanélküliek tegnap meglepetésszerűen az ország több helyén tüntetéseket rendeztek. Jasiban mintegy 200-an vonultak föl vörös zászlókkal. „Le a szovjetellenes háborúval” kiáltások között. A rendőrség gyengének bizonyult a tüntetőkkel szemben, akik néhány rendőrt meg is sebesítettek. Erre a csendőrséget vezényelték ki, amely a városháza elé vonuló kommunistákat szétoszlásra szólította fel és a levegőbe lött. A tömegekre szét is oszlott.

Tízet a tüntetők közül letartóztattak. Kisenevben ugyanilyen demonstráció játszódott le, itt 8 letartóztatás történt. Csernovicban és Brassóban szintén voltak tüntetések, valamint Temes várt is, ahol 60 előállítás történt. Este ezek közül 43-at szabadlábrahelyeztek, 12-en fogvamaradtak.

A kisenevi felsőkereskedelmi iskolában egy kommunista ifjúsági szervezetet lepleztek le. A szervezet neve Scolarul Rosu volt. Tagjai közül többeket letartóztattak.

Parlamenti Interpellációban leplezik le a vilnai zsidóellenes zavargások hatósági bűneit

A szem-képviselők közös lépése a bűnösök kiderítése érdekében

Varsó, január 16. A lengyelországi zsidó szem-képviselők klubja a parlamentben interpellációt nyújtott be a belügyminiszternek és a kulturálisminiszternek. Az interpelláció foglalkozik a november 11-kén Wilnában lezajlott antiszemita zavargásokkal és azzal a szokatlan praxissal, amelyet a vilnai törvényeszkér érvényesített a bűnösök megtorlása tekintetében. Az interpelláció alaposan ismerteti az antiszemita zavargásokat és megállapítja hogy a rendőrség az egész idő alatt nem állott feladata magaslátán, úgy hogy a diákok és az uccai csőcesélők zavartalanul megtámadhatták a zsidó lakosságát. A támadók ellentállás nélkül rombolhatták széjjel az üzletek százeit, fosztogathatták és gyanútlan zsidókat véresre verhettek. A támadás olyan alapos előkészítéssel történt, hogy a zsidók képtelenek voltak ellentámadásba átmenni és rá voltak szorulva a legelső védekezésre. Mégis a vilnai bíróság nem a támadókat, hanem a

megtámadottakat üldözi. Négy zsidót, egyenként másfél évi fogságra ítél az egyik bíróság, egy másikat pedig két-hónapi fogságra, ugyanakkor, amikor a támadók közül egyet hétnapos rendőrségi fogságra marasztalt el. Mind-azideig nem lett köztudomású az sem, vajjon az államügyesség indított-e nyomozást a zavargások megrendezőjének kiderítésére. Az interpelláció megemlíti, hogy a vilnai egyetemen még mindig feszült a hangulat. Nemzeti demokrata diákok állandóan fenyegetik a zsidó diákságot és a szükséges nyugalom még mindig nem állott helyre az egyetem falai között.

Az interpellálók azt a kérdést intézték a miniszterhez, mit hajlandó a kormány elkövetni, hogy a bűnösök elnyerjék méltó büntetésüket. Vajjon a rendőri közegeket, akik túrték a zavargásokat, felelősségre fogják-e vonni és mikor indul meg az a nyomozás, amely hivatva lesz világosságot deríteni a zavargások eredete tekintetében.

Pless Bélát, az egymillió peches megnyerőjét család címén feljelentette volt menyasszonya

Nehéz jogi bonyodalmakat idéz elő a szerencsétlenül kisorsolt egymillió. Még a jogászok is a békés kiegyezést ajánlják

Cluj-Kolozsvár, január 16. (Az Új Kelet tud.) Kíé a millió, ez itt a kérdés... Egyébről sem beszélnek az emberek, mint a vigjátéki bonyodalmak középpontjába került egymillióról. A millió e pillanatban Erdély társalgási témája. A nagy kérdés: hogy kit illet a millió és kit nem, megoldatlan. Jogászok órák hosszat vitatkoznak rajta. Lovagias fiatal emberek verik a mellüket, hogy ők nem kérték volna vissza a jegyet a lánytól. Ha valaki elajándé-

koz valamit, úgy vállalja a következményeket.

Eltekintve azoktól a lányos mamáktól, akiknek szemében ez a parti már régen kész van...

Egyelőre azonban a harc kiéleződött és így, kiéleződve, folyik tovább Pless Béla és volt menyasszonya, Steiner Zseni között. Szombaton délelőtt ugyanis a Zsidó Kórház Sorsjegyirodáját felhívta dr. Zigre Miklós nagyváradi ügyvéd, aki tudomására adta a

sorsjegyjátszó vezetésének, hogy vállalta a volt menyasszony részéről az ügy képviseletét. Az ügyvéd bejelentette, hogy

csalás címén bünvádi eljárás megindítását és a főnyeremény odaítélését kérte a nagyváradi törvényszéken.

Zigre Miklós dr. szerint az a mód, ahogyan Pless Béla volt menyasszonyától a sorsjegyet visszakapta, kimeríti a csalás büntetének kritériumait. Ezért kéri, hogy a sorsjegyiroda egyelőre ne adja ki az egymilliót Pless Bélának.

Az ügyben egyébként jogászai véleményeket is meghallgattunk.

— Tény az, hogy a törvény intézkedik a menyasszony és vőlegény közötti jóviszonyról. Amennyiben a vőlegény és menyasszony kölcsönösen érdeket ajándékozhatnak egymásnak, heten belül mindkét fél visszakövetelheti ezeket az értékeket. Csak hogy ilyen esetben az a helyzet, hogy Pless egy sorsjegyet adott ajándékba Steiner Zseninek, a menyasszonytól pedig visszavasz ötlettel egy effektive egymillió lej értékű képviselő értékpapírt kapott vissza.

— Ha Pless úgy kapta vissza a sorsjegyet, ahogyan azt a lapok írják: tehát egy fényképet cserélt ki a millió értékű képviselő sorsjeggyel, anélkül, hogy a lány tudta volna, miszerint a sorsjegy nyert, akkor

a törvény paragrafusai szerint jogtalanul jutott hozzá az egymillióhoz.

A sorsjegy a lányé volt és mikor azt a fiúnak visszaadta, nem tudta, hogy a millió lejt képvisel. A fiu viszont tudta, hogy a fénykép fejében egymillió lejt fog kapni. Ilyenképpen a paragrafusok a lány igazságát támasszák alá.

— Az eset azonban még így nem elég tisztá. A lány ugyanis tudta, hogy a sorsjáték már befejeződött és mielőtt a sorsjegyet visszaadta, érdeklőnie kellett volna, hogy nyert-e a sorsjegy vagy sem. Eppen azért, mert a jogi probléma meglehetősen nehéz ajánlatos volna, ha a felek barátságosan egyeznének ki a millió ügyében.

Igy szól a jogász nyilatkozata, amelyhez már kevés a hozzátennivaló. Mindenesetre érdekes, hogy a jogász is a barátságos megegyezésre buzdít...

Hogy ezek a límonádés filmek mennyire megzavarják az embereket... Lám, még az ügyvédek is...

Másfélmillió fizetési képtelenség Szatmáron

Sátmar-Szatmár, január 16. A Goldstein Jakab és Fia fűszerkereskedő cég szombaton délelőtt kényszerkegyességi kérelmet nyújtott be a szatmári törvényszéknek. A bejelentés a hitelezőkkel való előzetes megbeszélés alapján történt. A cég aktívai egymillió 306 ezer, passzívai pedig egymillió 364 ezer lejt tesznek ki. A cég félmillióval érdekel a szatmári piacon, míg a többi összegekkel bukaresti és temesvári cégeknek tartozik.

Éhségstrájkot kezdtek a Szatmáron letartóztatott kommunisták

Sátmar-Szatmár, január 16. (Az Új Kelet tudósítójától.) Országszerte általános feltűnést keltettek azok a kommunista letartóztatások, amelyeket a szatmári sziguranca Szatmáron és a vidéki városokban foganatosított. A huszonnégy letartóztatott között hat intellektuel és tizennyolc munkás van. A legnagyobb feltűnést Wolff Ilának, Wolff Mór nagybányai bankigazgató tizennyolceves leányának letartóztatása keltette, aki a vőlegényével, felsőbányai kommunista szervezet vezetőjével együtt letartóztatott. A törvényszék még mindig nem tüntetett ügyükben a főtárgyalást. A letartóztatottak már több ízben sürgették ügyüknek tárgyalásra való kitűzését, de sikertelenül. Szombaton a foglyok tudomására adták dr. Nestor szatmári vezetőügyésznél, hogy éhségstrájkot kezdenek. Szombaton este a letartóztatottak már nem vettek magukhoz vacsorát.

A rom

MI történt Sz

Bucuresti-Bukarest (Kelet tudósítójától.) Irodák jelentése szerint tárgyalások meghíus. A két kormány meztávirat szerint nem zésre jutni egymással szerződés szövegét illetően. Szovjetország Besztercebánya álláspontot olyan álláspontot Mihail Sturza — Pvoje — a kapott u nem tehetett magá nem tehetett magá ügyminiszter, aki a Varsóból, érdekes ex delután a külügymin képviselői előtt. G elmondotta, hogy kormányval beható gyává tette ezt a ké kezöket mondotta:

Litvi „ny oros

— Szovjetország között még 1926-ban nemtámadási szerződés eszméje, amelyet végleges paktum szogatózások, tárgya de nem rendszeresen Közben, 1929-ben az ugynevezett L amely a Briand-Kel beléptetése volt. A oroszország és Len hasonlóképpen Rom kori varsói követür hűség kedvéért azt hogy mielőtt a sz hozzáfogtak volna, tartott, amelyben tette, hogy a paktu komoly és súlyos k vábba is nyitva, szág között is.

Hónapok lengyel e

— Egy évvel ez kormány idejében lengyel tárgyalások arra is, hogy Oro között hasonló tár meg. Nemsokkal az át a külügyminiszte karesti lengyel kö hogy a tárgyalások szerződés szövegén Felkértek tehát be sünk el hasonlóké részről elfogadhat A nagyvezérkar és jogügyi osztályán elkészítettünk egy zet és azt elküld gyelek közölték m szabb eszmecserére amelyet a nyári külügyminiszter me kitöltött meg, fe álláspont megáll egyébként is elégg tárgyalásokat.

— A nyár folyam minisztérium értes got és Romániát, h külügyi államtitkár rizsi orosz nagyköv folynak egy megne megkötésére vonat képviselői állandó e tárgyalások men

Első

hogy a hántott a bü

Haszná

Hántottfa aprítva 100 kg.-ként Bükkszászból aprít Vegyes másodosztás 20 mázs 10 százalék

Megre

Lázár fo

Reg. Ferd. 5

Frakkingeket, gallérokat, báliruhákat gyönyörűen tisztít, Kristály új vezetősége Reg. Ferd. 5

A román-orsz tárgyalások kulissza-titkaiból

Mi történt Rigában az orosz és román megbízottak háromszori találkozásán. Szovjetország nyitva akarja Bessarábia kérdését

Bucuresti-Bukarest, január 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A külföldi sajtó híradók jelentése szerint a román-orsz tárgyalások meghiusultnak tekinthetők. A két kormány megbízottai — londoni távirat szerint nem tudták megegyésre jutni egymással a megnektámadási kérdésekről, miután Szovjetország Bessarábia kérdésében a román álláspontot foglalt el, amelyet Mihail Sturza — Románia rigai ügyvivője — a kapott utasítások értelmében nem tehetett meg. A tárgyalások megnektámadási kérdésekről egyébként Dem. Ghica külügyminiszter, aki a napokban tért vissza Varsóból, érdekes exozét tartott tegnap a külügyminisztériumban a sajtó képviselői előtt. Ghica külügyminiszter elmondta, hogy Varsóban a lengyel kormányval beható tanulmányozás tárgyára tette ezt a kérdést, majd a következőket mondotta:

Litvinov nagy beszéde a „nyitva maradt” román-orsz problémákról

— Szovjetország és Lengyelország között még 1926-ban felmerült a megnektámadási szerződés megkötésének az eszméje, amelyet szükségesnek láttak végleges paktum szövegébe foglalni. Tapogatózások, tárgyalások indultak meg, de nem rendszeresen és nem is állandóan. Közben, 1929-ben aláírták Moszkvában az ugynevezett Litvinov-jegyzőkönyvet, amely a Briand-Kellogg paktum érvénybeléptetése volt. A szerződést Szovjetország és Lengyelország aláírták, hasonlóképpen Románia is, Davilla akkori vrsói követünk útján. A történelmi hűség kedvéért azt is el kell mondanom, hogy mielőtt a szerződés aláírásához hozzáfogtak volna, Litvinov beszédet tartott, amelyben ünnepélyesen kijelentette, hogy a paktum aláírása dacára is komoly és súlyos kérdések maradnak továbbra is nyitva. Románia és Oroszország között is.

Hónapokig tartottak a román-lengyel egyeztető tárgyalások

— Egy évvel ezelőtt, a Mironescu-kormány idejében feléledtek az orosz-lengyel tárgyalások. Kijelentés mutatkozott arra is, hogy Oroszország és Románia között hasonló tárgyalások induljanak meg. Nemsokkal azután, hogy én vettem át a külügyminisztérium vezetését, a bukaresti lengyel követ értesített arról, hogy a tárgyalások során elérkeztek a szerződés szövegének megállapításához. Felkértek tehát bennünket, hogy készítsünk el hasonlóképpen egy, a magunk részről elfogadható szerződéstervezetet. A nagyvezérkar és a külügyminisztérium jogügyi osztályának közreműködésével elkészítettünk egy ilyen szerződéstervezetet és azt elküldtük Varsóba. A lengyelek közölték megjegyzéseiket, hosszabb eszmecsere következett közöttünk, amelyet a nyári vakáció és a lengyel külügyminiszter moszkvai utazása szakítottak meg. felfüggesztvén a közös álláspont megállapítására vonatkozó egyeztetést is eléggé lassu ütemben folyó tárgyalásokat.

— A nyár folyamán a francia külügyminisztérium értesítette Lengyelországot és Romániát, hogy Berthelot francia külügyi államtitkár és Dvoglevsky, párizsi orosz nagykövet között tárgyalások folytak egy megnektámadási szerződés megkötésére vonatkozólag. A két állam képviselői állandóan tájékoztatva voltak a tárgyalások menetéről egészen addig,

amíg az orosz-francia szerződést parafálták. Párizsban és Varsóban igen lojálisan hangoztatták, hogy e tárgyalások sorsa attól függ, létrejön-e hasonló szerződés Románia és Oroszország között.

Az oroszok nem akarnak Varsóról hallani

— Néhány héttel ezelőtt a kérdés új fázisba jutott. A szovjetkormány elhárította Lengyelország további közvetítését és kijelentette, hogy Romániával közvetlenül akarja a megnektámadási szerződés kérdését megtárgyalni. Eppen ezért a szovjetkormány várja a vonatkozó román javaslatokat. Mi válaszképpen megtettük a szükséges biztonsági intézkedéseket szövetségeseinknél, majd felvetettük a kérdést: hol folyanak le a közvetlen tárgyalások? A legnagyobb csodálkozásunkra Varsót a szovjetkormány már ab ovo elvetette, holott éppen akkor folytak Varsóban az orosz-lengyel tárgyalások. A szovjetkormány nem titkolta el azt az óhaját, hogy Moszkvában tárgyaljunk. Mi kifejeztük csodálkozásunkat afelől, hogy az oroszok kerülnek Varsót, ahol párhuzamosan lehetett volna a tárgyalásokat folytatni, visszautasítottuk Moszkvát és Rigát javasoltuk. A javaslatot a szovjet nem ellenezte.

Bessarábia körül...

A szövetségeseinktől azt az információt kaptuk, hogy Bessarábia kérdése fi-

gyelmen kívül lesz hagyva. A december 31-én tartott minisztertanács határozatai alapján rigai ügyvivőnk felvette az érintkezést Stomoniakov szovjet-kiküldöttel és átnyújtotta neki szerződés-tervezetünket, amely néhány kisebb módosítástól eltekintve azonos volt a lengyel szöveggel. A közepes terjedelmű dokumentum 7 szakaszból áll. Az előszóban rámutattunk arra, hogy a két állam között békés viszony áll fenn, amint az a Litvinov-paktumból következik. Területi sérthetlenségünk a nemzetközi jog szakkifejezéseiével volt leszövegezve, vagyis „a megnektámadási szerződés azon területek között jön létre, amelyek fölött a két állam szuverenitását gyakorolja.” A 6-ik szakasz a szerződés létrejöttét, a francia-lengyel-lett-est és finn szerződések aláírásától tette függővé.

— Sturza rigai megbízottunk és Stomoniakov orosz delegátus második összejövetel alkalmával az orosz delegátus ellenjavaslatot nyújtott át, amelyről elegendő, ha azt mondom, hogy minden tekintetben elfogadhatatlan volt, ellenében a kezdetben elfoglalt állásponttal, az orosz delegátus kijelentette, hogy Bessarábia kérdését hagyjuk nyitva. Azóta a dolgok ebben a stádiumban maradtak. Románia kategorikus non possu-musára az orosz delegátus különböző el nem fogadott javaslatokkal jött. Sturza és Stomoniakov három megbeszélését mi a kontaktus felvételének tekintettük

A legújabb divatu estélyi virágok

legolcsóbb beszerzési forrása:

“HELICON”

művirág és iparművészeti szalon ORADEA, Str. Rimanoc 4. I. em. Vizsonteladónknak nagyobb árengedmény

csupán, tényleges tárgyalásokra csak abban az esetben került volna sor, ha erre egy elfogadható szerződés szöveg megfelelő alapot nyújtott volna. Eppen ezért Varsóból táviratoztam Sturzának, hogy semmiesetre se írjon alá olyan jegyzőkönyvet, amely irásba fekteti le eddigi megbeszéléseink anyagát. Ez a helyzet. Valamely megnektámadási szerződés értéke attól függ, hogy milyen fokú bizalmat érdemelnek a szerződő felek. A Litvinov paktum megállapítja, hogy köztünk és Oroszország között béke van. A megnektámadási szerződés ehhez még hozzátenné azt is, hogy mindkét részről kizárják az erőszakosságok lehetőségét. Egy ilyen szerződésnek még akkor is értéke volna, ha mindenütt tudnák, hogy Moszkva számára még létezik egy megoldatlan vitás kérdés, amelyről sem egyik, sem másik részről nem beszélnek. A rigai tanácskozásnak meg van leg-alább az a negatív eredménye, hogy megmutatta a világ előtt, milyen szellemben akar Oroszország velünk megnektámadási szerződésről tárgyalni. A helyzetnek ez a tisztázása most, a leszerelési konferencia előestéjén igen jól jött nekünk. Mi fenn akarjuk tartani a békét, de nem fogjuk gyöngíteni véderőnket, amelyre nemzeti és területi egységünk megőrzése szempontjából szükségünk van.

Két román hadihajó elfogott egy svéd hajót, amely fegyvereket szállított a szovjetnek

A svéd hajót a nyílt tengeren szőlították fel megállásra a román hadihajók

Bucuresti-Bukarest, január 16. Konstaninápoly, hanem Odessa felé már elindult svéd hajót két hadihajónk megállásra szőlította fel és bár a kapitány újból tagadta, hogy tiltott szállítmányt visz, a román tengerésztszitek atkuttatták a hajót és nagymennyiségű lőszer és munióit találtak, amit el is ko-

boztak és átszállították a hadihajókra. A svéd kapitány érvelése szerint nem volt köteles bevallani, hogy fegyvereket és munióit szállít, mert csak robbanó anyagok bevallására kötelezik a nemzetközi egyezmények. Az esetnek bizonyára folytatása lesz a nemzetközi fórumok előtt.

tés alapján a kikötőből nem Konstaninápoly, hanem Odessa felé már elindult svéd hajót két hadihajónk megállásra szőlította fel és bár a kapitány újból tagadta, hogy tiltott szállítmányt visz, a román tengerésztszitek atkuttatták a hajót és nagymennyiségű lőszer és munióit találtak, amit el is ko-

Három-három évi börtönre ítélte a törvényszék Zimmermann Emilt és Benedek Henriket

Rendkívül súlyos ítélet a pénzhamisításért. Benedek Jenőt három hónapra itélték. A vizsgálati fogságban eltöltött időt nem tudják be és a szabadlábrahelyezés iránti kérését is elutasították

Cluj-Kolozsvár, január 16. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék szombaton délben óriási érdeklődés mellett hirdette ki az ítéletet a Zimmermann-féle pénzhamisítási bűnperben. Délben tizenkettőkor jelent meg a zsufolóság megtelt tárgyalóteremében a Iepure-tanács és az elnök óriási meglepetés közben hirdette ki, hogy a törvényszék Zimmermann Emilt és Benedek Henriket bönönsnek mondotta ki a pénzhamisítás bűntettében és enyhítő körülménynek betudása nélkül hozta meg ítéletét. Ennek alapján

Zimmermann Emilt és Benedek Henriket 3-3 évi börtönbüntetésre ítélte és a büntetésbe nem tudta be a vizsgálati fogságban eltöltött időt.

Ugyancsak bönönsnek mondta ki a törvényszék Benedek Jenőt, Benedek Henrik fiát, aki az előzetes vizsgálat alkalmával beismerte, hogy tudta, mit visz a csomagban, amikor édesapja Kolozsvárra küldte.

A fiatal Benedeket 3 havi börtönbüntetésre itélték és az előzetes vizsgálati fogságot az ő esetében sem tudták be.

A többi vádlottakat a törvényszék fementette a vád és annak követke-

ményei alól. Az ítéletet a védőügyvédek is érthető megrökönyödéssel fogadták, mert bár mindenki számolt azzal, hogy Zimmermannékat súlyosan megbüntetik, ilyen szigorú ítéletre senki nem gondolt. A védők a táblához fellebezést nyújtottak be az ítélet ellen és ugyanakkor kérték a vádlottaknak az ítéletnek jogerőre emelkedéséig való szabadlábrahelyezését.

A törvényszék rövid tárgyalás után elutasította a védelemnek ezt a kérését Zimmermann Emil és Benedek Henrik ügyében.

ami ellen a védők újabb fellebezést adtak be. Benedek Jenőt azonban szabadlábrahelyezték a törvényszék, ami az ítélet kihirdetésének pillanatában meg is történt.

Zimmermann és Benedek rendkívül megtörtén fogadták a súlyos ítéletet, de biznak benne, hogy a felsőbb fórumon azt enyhíteni fogják.

— Papagály betegség-járvány is van Angliában. Londonból jelentik: Ismét betiltották az Angliába irányuló papagályimportot, mert már újra felütötte a fejét — csaknem két éves szünet után — a papagálybetegség. Az alattomos kór nyolc embert támadott meg.

Első eset,
hogy a hántott fa nem drágább a bükkfánál!

Használjuk ki!
Hántottfa aprítva házhoz szállítva 75 lej
100 kg.-ként
Bükkhasábból aprított 100 kg.-ként 75 lej
Vegyes másodosztályu 100 kg.-ként 65 lej
20 mázsás vételnél
10 százalék engedmény
Megrendelhető:
Lázár Istermelőnél
Reg. Ferd. 59. Telefón 2-51

RADOS & CO
festékkereskedés üzletét háztartási cikkekkel kibővitve
Cal. Reg. Ferdinand IIa szám alá helyezte át

...nek, hogy...
...ny részéről az...
...véd bejelentette...
...ádi eljárás...
...főnyeremény...
...gyváradi tör...
...a mód, aho...
...enyasszonyát...
...a, kimeríti...
...riumait. Ezért...
...oda egyelőre...
...ess Bélának.
...t jogászai véle...
...ttunk.
...örvény intézke...
...rölegény közöt...
...yiben a völe...
...ölcsönösen 1...
...egymásnak, i...
...visszakövetel...
...Csak hogy Jess...
...delután a külügy...
...képviselői előtt. Ghica külügy...
...elmondotta, hogy Varsóban a lengyel...
...kormányval beható tanulmányozás tár...
...gyára tette ezt a kérdést, majd a követ...
...kezőket mondotta:
...Litvinov nagy beszéde a
...„nyitva maradt” román-
...orsz problémákról
...Szovjetország és Lengyelország
...között még 1926-ban felmerült a meg...
...nektámadási szerződés megkötésének az...
...eszméje, amelyet szükségesnek láttak
...végreleges paktum szövegébe foglalni. Ta...
...pogatózások, tárgyalások indultak meg,
...de nem rendszeresen és nem is állandóan.
...Közben, 1929-ben aláírták Moszkvában
...az ugynevezett Litvinov-jegyzőkönyvet,
...amely a Briand-Kellogg paktum érvény...
...beléptetése volt. A szerződést Szovjet...
...ország és Lengyelország aláírták,
...hasonlóképpen Románia is, Davilla ak...
...kori vrsói követünk útján. A történelmi
...hűség kedvéért azt is el kell mondanom,
...hogy mielőtt a szerződés aláírásához
...hozzáfogtak volna, Litvinov beszédet
...tartott, amelyben ünnepélyesen kijelen...
...tette, hogy a paktum aláírása dacára is
...komoly és súlyos kérdések maradnak to...
...vábbra is nyitva. Románia és Orosz...
...ország között is.
...Hónapokig tartottak a román-
...lengyel egyeztető tárgyalások
...Egy évvel ezelőtt, a Mironescu-
...kormány idejében feléledtek az orosz-
...lengyel tárgyalások. Kijelentés mutatkozott
...arra is, hogy Oroszország és Románia
...között hasonló tárgyalások induljanak
...meg. Nemsokkal azután, hogy én vettem
...át a külügyminisztérium vezetését, a bu...
...aresti lengyel követ értesített arról,
...hogy a tárgyalások során elérkeztek a
...szerződés szövegének megállapításához.
...Felkértek tehát bennünket, hogy készit...
...sünk el hasonlóképpen egy, a magunk
...részről elfogadható szerződéstervezetet.
...A nagyvezérkar és a külügyminisztérium
...jogügyi osztályának közreműködésével
...elkészítettünk egy ilyen szerződésterve...
...zetet és azt elküldtük Varsóba. A len...
...gyepek közölték megjegyzéseiket, hosz...
...szabb eszmecsere következett közöttünk,
...amelyet a nyári vakáció és a lengyel
...külügyminiszter moszkvai utazása sza...
...kítottak meg. felfüggesztvén a közös
...álláspont megállapítására vonatkozó
...egyeztetést is eléggé lassu ütemben folyó
...tárgyalásokat.
...A nyár folyamán a francia külügy-
...minisztérium értesítette Lengyelorszá...
...got és Romániát, hogy Berthelot francia
...külügyi államtitkár és Dvoglevsky, pá...
...rizsi orosz nagykövet között tárgyalások
...folytak egy megnektámadási szerződés
...megkötésére vonatkozólag. A két állam
...képviselői állandóan tájékoztatva voltak
...a tárgyalások menetéről egészen addig,

ZSIDÓ VILÁG

Az Egyesült Államok alelnöke a Pro-Palesztina-mozgalom élén. Newyorkból jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy számos amerikai vezető-politikus akciót indított az amerikai Pro-Palesztina Liga megalakítására és praktikus tervet dolgoztak ki a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésének előmozdítására. A mozgalom legújabb szenzációja, hogy annak élére Charles D. Curtis, az Egyesült Államok alelnöke állott. Curtis alelnök a napokban beható tárgyalásokat folytatott Emanuel Neumannal, a cionista exekutive amerikai tagjával és Felix Frankfurter professzorral, akik több szenátor és magasállású állami vezetőférfi előtt ismertették a cionista mozgalom és a palesztinai Zsidó Nemzeti Otthon kérdéseit. Newyorki cionista körökben úgy tudják, hogy még január havában összeül az amerikai Pro-Palesztina Liga első naggyűlése, amely Curtis alelnök számos vezető politikussal együtt fog összehívni. Az amerikai zsidó sajtó nagy elismeréssel adozik E. Neumann akciójának, amellyel sikerült megnyernie a zsidó országépítés számára az Egyesült Államok hivatalos vezetését.

Százezer dolláros kölcsönt vesz fel Amerikában a Jewish Agency. Newyorkból jelentik: Nachu mSzokolow, a Jewish Agency és a cionista világszervezet alelnökének newyorki tartózkodása során E. Neumann, az Exekutive amerikai tagja, tárgyalásokat indított meg százezer dolláros kölcsön felvételére a Jewish Agency részére.

Palesztina mint Azsia egyik kereskedelmi centruma. Párizsból jelentik: Báro Rotschild Ödön, a Jewish Agency diszalelnöke, a napokban megbeszélést folytatott H. Farstein lengyel képviselővel, a cionista exekutive tagjával és a beszélgetés során a báró többek között a következőket mondotta: „Meg vagyok győződve arról, hogy Palesztina egyik jelentős kereskedelmi centruma lesz egész Ázsiának. A kereskedelem és az ipar fejlődése éppoly fontoságú bir Palesztinára, mint a mezőgazdasági, mindenekelőtt azonban arról kell gondoskodnunk, hogy a helyi szükségletek számára elegendő termeljen az ország. Nagy örömmel szolgál, hogy a mizrahi a középosztály-bevándorlást forszirozza.

Anglia meg fogja valósítani a Balfour-deklarációt. Newyorkból jelentik: A napokban nagyszabású fogadóestélyt rendeztek a newyorki Astor szállóban, Nachu Szokolow, a Jewish Agency alelnökének tiszteletére, amelyen több, mint háromszáz ember vett részt. Nachu Szokolow megrázó beszédet intézett az amerikai zsidósághoz a Palesztina-munka felkarolására, majd dr. Nachu Goldmann tartott nagyhatású beszédet. Az estélyen felolvastak egy táviratot, amelyet Zunft-Lister, Anglia gyarmatügyi minisztere intézett Nachu Szokolovhoz, melyben többek között a következő mondat áll: „Nagy-Britannia szó szerint és teljes szellemében meg fogja valósítani a Balfour-deklarációt.”

Lord Reading a héber egyetem diákjai között. Jeruzsálemből jelentik: Lord Reading volt angol külügyminiszter és indiai alkirály a napokban meglátogatta a Jeruzsálemi Héber Egyetemet és annak tanári kara, valamint a diákok meleg ünnepségekben részesítették a nagy zsidó államférfit. A diákok memorandumot nyújtottak at Reading lordnak, amelyben rámutattak a kelet-európai és a többi európai egyetem zsidó diákságának tragikus helyzetére és arra kérték, hasson oda, hogy a zsidó diákság nagyrésze a Jeruzsálemi Egyetemen folytathassa tanulmányait.

A csehszlovák kormány a héber iskolákért. Prágából jelentik: A csehszlovákiai Zsidó Párt intervenciójára a cseh közoktatásügyi miniszter ötvenezer csehszlovák szubvenciót fizetett ki a ruszinszlovák héber iskolák részére.

A Somre Sabosz és a Makkabi világszövetség tárgyalásai a palesztinai futball-játék ügyében. Berlinből jelentik: A napokban dr. S. Grünberg, a Somre Sabosz világszövetség alelnöke, beható tárgyalásokat folytatott dr. Lelewerrel, a Makkabi sportszövetség alelnökével, abban az irányban, hogyan lehetne megoldani a palesztinai sportjátékok kérdését, hogy azokat ne szombaton rendezzék meg. Mindketten megegyeztek annak szükségességében, hogy Palesztina közelében mindenképpen el kell kerülni a Chilul

Sabosz-t. Dr. Lelewer rámutatott arra, hogy az egyetlen nehézség abban rejlik, hogy a palesztinai munkásoknak nem adnak elegendő időt a munkásoknak, hogy a hét folyamán fejtsék ki sporttevékenységüket. A tárgyalások nagyrésze a munkaidő megfelelő szabályozásának lehetőségei körül forgott. Dr. Lelewer megígérte, hogy személyes befolyásával mindenképpen azon lesz, hogy a szombaton való futballjátékok kiküszöböljék.

200.000 ezer dollárt gyűjtöttek egy banketten a KKL javára. Newyorkból jelentik: A napokban ünnepelték meg Newyorkban a Zsidó Nemzeti Alap fennállásának 3 éves jubileumát. Ebből az alkalomból hatalmas bankettet rendeztek az Edison szállóban, amelyen mintegy 800 zsidó vezetőségi tag vett részt. A banketten többek között felszólalt: Nahu Szokolow, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet alelnöke, rabbi dr.

Stephen Wise, Louis Lipsky, Emanuel Neuman, a cionista exekutive amerikai tagja, rabbi Meir Berlin, a Mizrahi Világszervezet alelnöke és Robert Szold. Minden egyes résztvevő 25 dollárt fizetett a terítékért és így 200.000 dollár gyűlt össze ezen az estélyen a Zsidó Nemzeti Alapra. Ezt az összeget Palesztinában 800 dunam föld megvásárlására fogják fordítani.

Az új fő kormányzó meglátogatta a Jordán-völgyi zsidó kolóniákat. Jeruzsálemből jelentik: Sir Arthur Wauchope, Palesztina új fő kormányzója, dr. Chajim Arlosoroff, a Jewish Agency exekutive tagjának kíséretében repülőgépen Semekhba utazott és meglátogatta a Jordán-völgyi zsidó kolóniákat. Deganiában lunchot adtak a magas vendégek tiszteletére. A fő kormányzó hosszasan elbeszélgetett a kolonistákkal a zsidó mezőgazdaság problémáiról.

Hozzászólások az erdélyi ortodox konferenciához

Cluj-Kolozsvár, január 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A küszöbön álló ortodox kongresszus problémáihöz, az alábbiakban: Weinberger Samu (Dej), Kandel Cháim (Toplita) és Weisz Móse (Sighet) szólnak hozzá.

Weinberger Samu hozzászólása így hangzik:

Mint a kongresszusnak egyik delegátusa érdeklődéssel olvastam azon hozzászólásokat, melyek az alelnökválasztó kongresszussal kapcsolatban az Uj Keletben megjelentek. Kétségen felül áll az, hogy az alelnökválasztás az őszinte vallással, objektíven elgondolt „náaszegh lonu róséh“ keresztülvitelének ténye nagy gondot okoz majd a kongresszus tagjainak. Kétségtelenül fontos az is, hogy az ortodox zsidó hitközségek irányításának és fennmaradásának gondja ne zárólag egy személyre nehezedjék, még ha az a személy a legkiválóbbak közül is lett megválasztva. Helyettesről tehát gondoskodni kell! Am egyelőre valóban illuzórikus volna diszputálni arról, vajjon a helyettes, nevezik azt akár alelnöknek, kapjon-e fizetést, vagy nem. Hiszen ezidő szerint minden anyagi bázis hiányzik arra nézve is, hogy maga az alelnök fizetése biztosítható legyen! Miből fizessék? Állami szubvencióból? Az államnak — az állam szerint — „jelenleg“ nincs erre való pénze!

A hitközségek fizessenek? A legtöbb hitközség a saját évtizedes szolgálatra visszatérítő tisztviselőinek fizetését kell hogy állandóan megnyirbálja, redukálja, csak hogy fennmaradását biztosíthassa. Hogyan támogatják tehát a hitközségek a Központi Irodát oly módon, hogy ez a támogatás ne csak plátói legyen? Amennyire igaz tehát, hogy „im én törüh, én kemách, annyira igaz az is, hogy „im én kemách, én törüh“. Itt jutottam el ahhoz a ponthoz, mely a hitközségeknek egyetemlegesen parancsolólag kötelességévé teszi, hogy elsősorban a saját megrongált anyagi fundamentumaikat iparkodjanak megjavítani, megszilárdítani, az állandóan ismétlődő gabella emelések nélkül, mely alapokon aztán könnyen felépülhet a Központi Képviselő anyagi bázisa is. Ne féltsük ettől a Központi Iroda függetlenségének megszorítását! A Primár, Prefectus, vagy maga a Miniszter is, közadókából kapja a fizetését, de azért ki merné állítani azt, hogy ők az adózókkal szemben megalázó értelemben függő helyzetben volnának?

Konkrét előterjesztésem a következő: Hetek óta tárgyalok egy pénzcsoport képviselőivel abban az irányban, hogy az összes erdélyi és bánáti ortodox zsidó hitközségeknek, melyek e célból számbajöhetnek, egy 180—200 millió kölcsönt szerezzenek 20 évi amortizációra. A tárgyalások előrehaladott stádiumban vannak és ennek okából szükséges volna,

hogy

1. mindegyik hitközség állapítsa meg közgyűlésileg, mily összegű kölcsönre van szüksége és a kölcsön visszafizetését illetően minő fedezetet nyújthat,
2. mindegyik hitközség mutassa be a legutóbbi költségvetését és zárszámadását, melyek az illetékes hitközségi szervtől legalizálva vannak,
3. mutassa be a hitközség közgyűlésileg kinyilvánított határozatát arra vonatkozóan, hogy a többi hitközségekkel együttesen megalkotandó szabályzat alapján hajlandó az egész kölcsön visszafizetése tekintetében a többi hitközségekkel együtt egyetemleges garanciát vállalni,
4. minden hitközség határozatilag beleegyezik abba is, hogy egy megalkotandó, ugynevezett repülőbizottság a kölcsönidő lejártáig a hitközség ügyvitelét, pénzkezelését ellenőrizhesse.

Mint hogy a februárban összeülő kongresszus alkalmas volna arra, hogy ez ügyben döntő jelentőségű tárgyalások folyhassanak és, hogy ugyanakkor a megválasztandó Központi Képviselő felruháztassék azon joggal, hogy ezen kölcsönüggyben a realizálás munkáját, egy a hitközségekkel, mint a pénzcsoporttal szemben keresztülvigye, kívánatos volna, hogy a hitközségek idejekorán gondoskodjanak arról, hogy illetékes képviselőik a fennebbi pontokban kitüntetett iratokat a kongresszuson bemutassák.

Weinberger Samu (Dés).

Kandel Chaim hozzászólása így hangzik:

Az általános gazdasági krízis az erdélyi ortodox hitközségeket is kíméletlenül súlyta. Hatalmas zsidó vagyonok pusztulnak el és elsősorban a hitközségi intézmények hullanak el. Számos hitközség volt kénytelen intézményeit leépíteni a szükséges anyagi bázis hiányában. A küszöbön álló konferencia egyik legfontosabb feladata kell hogy legyen a hitközségi intézményeknek megóvása a pusztulástól. Javaslom, hogy ennek érdekében létesítsen a konferencia egy finansziális alapot és az egyes hitközségek államsegélyeiknek ötven százalékát a finansziális alapra fordítsák. Válasszon a konferencia, a Központi Iroda mellett egy gazdasági bizottságot, amelynek feladata lesz ennek a finansziális alapnak a megteremtése és annak irányítása, továbbá a Központi Iroda fenntartásához szükséges szubvenció előteremtése, valamint szükség esetén egy hosszú lejáratú amortizációs kölcsön beszerzése a szűkölködő hitközségek számára.

A gazdasági bizottságba csak olyan férfiakat állítson be a konferencia, akik képességeiknél fogva az összes frakciók bizalmával rendelkeznek. Jóllehet, hogy ezen gazdasági bizottságban a szefárd és az áskénáz frakció egyaránt kell hogy

képviselve legyen. De ne törekedjenek arra, hogy mindenáron az ő álláspontjuk győzzön, hanem mindkét csoport „bölev echad, köis echad“, keressék a gazdasági válságba elsúlyedő hitközségek megmentésének utját.

Ami a Központi Iroda alelnökének személyét illeti, véleményem szerint egy rabbit kell megválasztani a konferenciának erre a tisztségre. Hiszen a Központi Irodának számos esetben kell intézkednie és határoznia olyan ügyekben, amely a rabbi döntését teszik szükségessé. Eppen ezért a Központi Iroda alelnöke rabbi kell hogy legyen, társelnöknek pedig, két világi férfit, egy áskénáz és szefárd beállítottágot, kell megválasztania a konferenciának. Mindenesetre ez a vezetőség az összes frakciók bizalmát kell hogy bírja.

Gabel Sándor álláspontjával ellentétben, véleményem szerint öt évi időtartalomra kell megválasztani az Iroda alelnökét és nem tartom feltétlenül szükségesnek, hogy ezzel teljesen megváltjon a pap állástól. Nem kívánhatjuk egy rabbitól sem, hogy biztos rabbi állását feladja egy időhöz kötött funkcióért. Hiszen két aktív társelnök lehetővé teszi számára, hogy rabbi-funkcióját is teljesíthesse. Ezenkívül éppen ebből a szempontból kiindulva, rendkívül fontos egy titkár megválasztása az Iroda adminisztrációs teendőinek elvégzésére.

A Központi Iroda székhelyét illetően, a fentiekből önmagától adódik, hogy ezt a kérdést a megválasztandó alelnök működésének helye dönti el. És így már eleve oktalannak bizonyul minden kombináció, amely már most kívánja leszögezni a székhely kérdését.

A küszöbön álló konferenciára és elsősorban a hetes bizottságra hárul a feladat, hogy ezeket a kérdéseket megfelelő módon megvizsgálja és azokat közzétegye megoldja.

Kandel Cháim,

a topicalai orth, hitk. titkára.

Weisz Móse (Sighet) hozzászólása így hangzik:

Nagyon korai volna az alelnök személyéről tárgyalni. Egyáltalán nem vonjuk kétségbe, hogy Erdély összes rabbijai nagy tekintélynek örvendenének, de szerintem még sokkal nagyobb tekintélyre tennének szert, ha kevesebbet foglalkoznának a politikával. Kétségtelenül mindnyájan Glasner Akiba kolozsvári főrabbi példáját, aki kizárólag hitközségeiért él és dolgozik. Le kell szögezni egyszer és mindenkorra, hogy a főrabbi, legyen ő bármelyik hitközség lelkipásztorja, elsősorban a hitközsége fölött kell öröködjön, vallási, szociális intézmények kiépítéséért, stb. Hiszen majdnem mindegyik rabbinak meg van a jésivája, ami szabad idejét elfoglalja. És azzal, hogy 30—40 bocherével elzárkozik a bethamidrasban egyáltalán nem tett még eleget hivatásának, amikor az ifjúság 90 százaléka a szélsőséges táborokban helyezkedik el, igazi zsidó nevelés hiányában.

Nem vitatjuk a halmi főrabbi kvalitását, de a halmi főrabbinak 80—100 jésivahallgatója van és ki fogja gondjukat viselni, ha netalán épp a halmi főrabbi lenne az iroda alelnöke?

Szerény véleményem szerint egész más kép tudnám elképzelni a Központi Iroda alelnökségét és pedig:

Egy három tagú alelnökség, mely álljon két világi és egy egyházi férfiből. Az ügyvezetést a két világi alelnök végezné, míg az egyházi alelnök csupán a két világi alelnök ténykedését kizárólag vallási szempontból vizsgálná felül. Csakis ennyit és nem többet. Mindesetre az alelnökök honorárium nélkül töltenék be tisztségüket. Az egyedüli fizetési funkcionárius a főtitkár legyen. De, hogy egyházi férfit legyen az iroda alelnöke, arról mondjunk le, még ma, amíg nem késő, mert hiszen egy ilyen funkciót betöltő egyének reprezentálnia is kell és ami a legfontosabb: az állam nyelvét kell tökéletesen bírnia. Az eddigi szerzett tapasztalataim arra oktattak bennünket, hogy nem jártunk helyes uton, tehát olyan megoldást kell találnunk, mely az erdélyi ortodoxiát egy boldogabb korszakhoz fogja vezetni és nem ellenkezőleg.

Üljön össze a konferencia a jóakarát és béke jegyében, akkor „Salom“ is lesz, nem csak „ajro veszimcho“.

Nem szeretnék jóslásokba bocsátkozni, de nagyon félek, hogy néhai Glasner Móse z. l. szava fog megvalósulni: „Erdély hitközségeiben addig nem lesz igazi zsidó élet, amíg vezető-rabbijai nem ez erecz-jiszráeli jésivákból fognak rekrutálódni“.

Weisz Móse (Sighet).

Az exk

— Felhozhat-e
— Nagyságos
— tudom — nem
doorni kastély...
tábla áll (holland
WEG... Ismerjü
Fotografusok, tit
zött annyiszor
Vilmos arcát...
rülgették a kasté
forró kását... ill
Szóval én tudom,
ság, hogy az eg
áll az Ön érdeklő
juk, a homlok,
Ha most mégis h
két okból történ
Exhauser beteg.
övé. A másik, hog
nak sikerült egy
Hitlerrel. Már p
Hitler aktuális.
nyilatkozatával
tözsdére. Adolf,
egyetlen Adolf se
lágtözsdét. Hán
meg... És nem
egy Adolf, akine
az Adolf — ez H
Nyilvánosság, itt
szó, ami az Exka
van. Illetve ninc
akarak beszélni...
— Tessék.

— Az újságíró
jék. A Vü munk
Paul Bianchi-nak
operator is. Az
Hitler Adolfnak.
Doorn.

— Három nap
író a kastélyt s a
ja kerülgette a g
számaltanszor me
— Sa Mójesté
journalistes franc
Sajnos. Öfelség
újságírók soha. A
részéről...

Hidég szél fúj
lott levelek hull
csizmája alá, am
befújja a tél. De
olyan könnyű fiu
a negyedik doorn
doorni császárhoz
akkor...

— Eppen akkor
vág. Azt írja Gor
dolog nagyobbik
a hollandi munka
csak annyi a d
egyszer ráüt a fa
delmesen hétrét
szakad. Az öregu
Egy csapásra egy
— Álljunk meg
lenül, egy pillana
En ezt igen jelle
udvari légtört, a
előre kettévágják
Exkaiser elé, hogy
Ala... vagy hogy
Doorn-szoróban n
szár rávág a fára
tán a császár azt
— hogy ő, egyedü
len ütése a tönk
mint egy akta...
vagy egy régi né
huzás... Ki van

**A pénz- és
amerika**
Ez a tárgya The
rü művének, ame
kiadása 1120 old
lej Lepagenál
utánvételt portóm
gyen jegyzé

Üzem
„Dibela
megmaradt kés
szvettereket

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

(25)

Nyár. Az ember fullad a hőségétől. Gyilkosan süt a nap egész napon keresztül. Éjjel a ghetto kövei úgy gőzölnék, mint valami forró fürdő. Az elviselhetetlen teherrel, amely a nyakunkra és a fejünkre sulyosodott, nem volt menekvés. Az emberek megbetegedtek, az orvosoknak sok dolguk akadt.

A zsidó csecsemők nyoszorógtak és meghaltak. A legyek szaporodtak. Az emberek idegesek voltak: ablakról ablakra mindenütt veszekedtek. Éjjel-tájt fölébredtem s hallottam az egész bérkaszárnát nyögni és forgolódni az ágyakban. Úgy mentek az álmot keresni, ahogy kinekesek keres az ember. Mélyen ülő szemű kísértetek bolyongtak egész éjszaka az uccán ide-oda. Családok aludtak a parkokban és a tetőkön. A világ azonban forró maradt.

Némely éjszaka anyám matracokat és ágyneműt tett ki a házunk előtti járdára. Miközben apám és anyám a kapu lépcsőjén, kölcsönösen levegőt legyezve egymásnak, ültek és a szomszédokkal beszéltek, testvérem és én kint aludtunk az uccán.

A vonatok, a teherkocsik, a beszedő, a gyakori kiállítások, a járókelők milliói lépése, mely úgy roszogott a kövezeten, mint valami dörzskerék lármája, nem zavarta az álmunkat. Egyik éjszaka azonban valami olyasmi történt, amely tartós nyomot hagyott vissza emlékezemben.

Julius négy előestéje volt. A patriotizmus szokásos orgiáit ünnepelte. Minden uccában játékgolyókkal lövöldöztek a gyerekek, robbanó békákat eregettek és megpörköltek az ujjukat. Az éjszaka világos volt, mint valami bombázás alkalmával. Vigyorgó olaszok revolvérokat sütögettek az ég felé. Világítótoronyok lövege ropogott piroosan, kéken és sárgán a levegőben. Tűzkerekek örvényltek és szikráztak, világítócsillagok robbantak, rakéták repültek aranyos szárnyas kigyókként a bérkaszárnák fölött. Nagyszerű játék volt. Végül belefáradtam s elaludtam a matracon, amit anyám a ház előtt kiterített.

Nem aludtam még egy órája, amikor valami vigyázatlan ember egy égő ágyugolyót hajtott ki az ablakon, ami arcom mellett a párnán robbant. A rémület kiáltásával ugrottam fel és futottam anyámhoz remegve és zokogva, miközben folyt a vérem. A bal vállamból a robbanás egy nagy darab húst szakított ki. A seb nyomát még ma is viselem.

A felszaggatott hus gyorsan begyógyult, a vért csakhamar elfelejtettem. Vissza csak a rémület maradt. Heteken keresztül ezután a július negyediké után minden éjszaka felébredtem egy kiáltással. Éjszakaról-éjszákára átéltem ismét a robbanást. A szüleim nem tudtak mit csinálni. A hájas és vidám dr. Axelred rózsaszínű pilulákat adott bevenni. Nem segítettek. A sovány és dohogó fiatal dr. Solow valami olyasmit mormogott, hogy a falura kell küldeni engem. Szüleim megkérdezték, hogy lehetséges ez. Erre valami alapos orvosságot adott. Nem segített.

Lesoványodtam. Anyám követte egy szomszédasszony tanácsát és egy „javas asszonyt“ hozott. Baba Simát, a boszorkányt. Ez kurált ki.

Nagyon sok ilyen vénasszony volt az East-Siden. Nagy tekintélynek örvéndtek. Az East-Side megbecsülte az orvosokat, ideges megbetegedések, vagy az egyéni balsors eseteiben azonban a középkori babonához tértek vissza.

A szerelmesek varázsitalokat vásároltak ezektől a vénasszonyoktól, hogy győzhessenek ellenfeleik. Elhagyott asszonyok pénzért csavargó férjeikről kis viaszfigurákat készítették ezekkel a boszorkányokkal s addig szurkálták a figurákat tüvel, amíg a hűtlen visszavért.

Baba Sima éjszaka jött. Nyár volt. Sápadtan és kimerülve a sötét szellemek árnyaitól feküdtem ágyamban. Pupos vénasszony volt, kötényvel és fejkendővel, vörös, csipás szemekkel és kövér hassal. Összetörődött szájából hiányoztak a fogak. A szája oly mélyen ült, hogy az orra és az álla szinte összeérték.

Baba Sima olyan rongyosan volt öltözve, mint egy öreg, zsinagóga előtti koldus. Szipakolt és lihegett, miután felmászott a lépcsőn s anyám teát adott neki. Egy kicsit beszélgettek, vett egy csipet tubákot s bebecgett a hálószobába megnéni engem.

— Nu, nu — mondta vidáman s izdadt arcát és orrát titokzatos tászkájából valami ronggyal megtörölte — ha csak egyszerű megszállottság, úgy ki tudom kúrálni. A kicsike megjéjdt, az ijedtséget azonban én elűzöm. S Isten segítségével pár hét alatt megint egészséges lesz.

Ráfeküdt a hasamra, élelten késsel mágiikus ornamenseket rajzolt meztelen hátamra s monoton énekszóval dnyngyogte:

„Tanti beovati,
Tanti sabatanu.
Tanti Kiliati,
Tanti lamachtanu.

Ez és az és mi és ő! A kigyó és a tűz, a tenger és a nap! Az Isten Jehovah és Jehovah az Isten! Rushjat, Kusjat! Kum! Tum! Sum!”

A hátamat könnyedén bedörzsölte valami csipős olajjal és azután megmosta a kezeit. Az első kezelés megnyugtató volt. Anyám fizetett egy dollárt és adott még teát. Az öreg nő bámulatos falánkságról tett tanúbizonyoságot: megivott négy teli csésze teát s benyelt legalább egy tucat vajastészát. Azután elszuszogott a legközelebbi paciensehez.

Izgatott és szkeptikus hangulatba voltam. Nékem, a fiatal amerikai, nem tetszhetett ez a külföldi hókusz-pókusz. Sőt egy kicsit szégyeltem magam. Féltem, hogy a fiuk a bandából meghallják és huzni fognak érte. Anyám a fejemet simogatta.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Leánykereskedelem. (Filmbemutató a Corso-mozgóban). Ugynevezett oktató és mindvégig izgalmas, megrázó drámát mutat be a Corso mozi Leánykereskedelem címmel. A darab egészen commedia del arte-szerűen azzal kezdődik, hogy a tényleges leányvédő liga titkára meséli el a történetet. A darab főszereplője Inge, az állásnélküli táncosnő, aki hogy beteg édesanyján segítsen, elszereződik egy buenos-ayresi lokálba. Természetesen a lokál csak első állomása annak az üzérkedésnek, melyet Dél-Amerikában leánykereskedelemnek neveznek.

A lányok, akik „karrierjüket“ ebben a lokálban kezdik, nagybárára a kórházban, vagy az örültek házában végzik, vagy öngyilkosok lesznek. Innen osztják szíjjel a fehér „arut“ vidéki lebutókba, tizedrangú mulatókba... Ingét is elszállítják oda, ahol már csak a gramofon halk zenéje nyikorog és ahol csak a luminál, veronál meg a kokain járja... de az utolsó percben megmenti őt egy berlini újságíró, aki csak azért jött Buenos-Ayresbe, hogy leleplezze a leánykereskedőket. A darab komoly, mély és alapos német rendezésre vall. A főszerepeket Dota Parlo, Lotte Natzler és Harry Frank alakítják klasszikus játéktudással.

A Clujl Román Opera műsora

Vasárnap, 1932 január 17: Maria Fillotti vendégjátéka.

Hétfő, 1932 január 18: Cigánybáró.

Szerda, 1932 január 20: Bohémélet.

Péntek, 1932 január 22: Alarcosbál.

Vasárnap, 1932 január 24 (délután): Cigánybáró.

Hétfő, 1932 január 25: Szimfonikus hangverseny.

Szerda, 1932 január 27: Fidelio.

Péntek, 1932 január 29: Hoffmann meséi.

— Drágám. — mondotta anyám — senkise fog gonyolni. Hát nem akarsz az ijedtségedből kigyógyulni? Nem jó ebben a világban az idejtség s nem lehet egy életen keresztül ijedtséggel járni. Akkor nem ember az ember. Baba Simát apád Romániából ismeri még. Nagyon híres javasasszony. Többet tud, mint nagyon sok orvos. A bölcsességét egy híres zaddiktól tanulta. Egész biztos, hogy kigyógyít.

A következő alkalommal Baba Sima ugyanazt a hókusz-pókusz csinálta, ivott megint pár liter teát és megevett hozzá egy tucat süteményt. A harmadik alkalommal egy receptet adott. Anyámnak ki kellett menni az Orchard Street-i kocsiacsera s az első kocsirol, amely háztartási tárgyakat árul, egy poharat vásárolni. Közben nem volt szabad alkudnia, hanem azt az árat fizetni, amit a kereskedő kívánt. Ugyanennek a napnak az estélyén pohárral kikellett mennem az East-River-re. Abban az esetben ha a hold süt, egy pohár folyóvizet kellett innom; ha nem süt a hold, két pohárral. Azután a poharat bele kellett hajtani a folyóba és ezeket a szavakat iméltetni: Kum, tum, sum, kum, tum, sum.

Meg is tettem. Negyedik látogatása alkalmával a boszorkány léctromból készült kenőcsöt rendelt, amit pókhálóval, mézzel, kavicsal, thymiannal, borsal és a vizelettel keverték össze. Ezzel a kenőccsel kenték egy hétig a homlokomat.

Negyedik látogatása alkalmával a boszorkány a tászkájában hozott még egyéb tárgyakat is. Kitergette a könyvháza: egy kis pléh üstöt, egy kanalat és valami ölmot. Az ölmot felolvasztotta a sparherdüknön, esodlatos rimékét mormolva maga elé. Az olvasztó kanálból azután az ölmot beleöntötte az üstbe. Az ólom siterregve és gőzölvá hullott a vízbe, majd pedig miután az ólom lehült cikekakkos körvonalakat öltött. A boszorkány gondosan és hosszan vizsgálta az ólomdarabot. Fogatlan állkapcsai dolgoztak, szeme pedig könnyezett, mintha sírna. Számos csipet tubákot vett magához.

— Ló! — jelentette ki végül teljes diadallal. Mindannyian, az egész család, akik a gázláng homályos fényében állunk és szorongva figyeltünk, összerendeztünk. — Adjatok még egy csésze teát. — A kura befejeződött. Ló! (Folytatjuk)

CORSO-MOZGÓ műsora

Vasárnap d. e. 11 órákor: Vig matiné.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Leánykereskedő. Szenzációs erotikus film. Főszereplők: Dita Parlo, Harry Hardt és Harry Frank.

Hétfő 3, 5, 7 és 9 órákor: Leánykereskedő.

Kedd 3, 5, 7 és 9 órákor: Utóljára Leánykereskedő.

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor: Szenzációs vigjáték premier: Őszi manőver. Kétórán keresztül neveltető vigjáték. Főszerepben: Fritz Kampers, Paul Hörbiger, Hugó Fischer-Köpper és Albert Paulig.

SELECT-MOZGÓ műsora

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Der Mörder („M“) izgalmas dráma, Thea v. Harbou kézírata nyomán, rendezte Fritz Lang.

Hétfő 3, 5, 7 és 9 órákor: Ahol a Volga folyik... mélyen megrendítő dráma, Tolstoj „Feltámadás“ c. regénye nyomán. Hangos film, német párbeszédekkel, főszerepben: John Boles és Lupe Velez.

Kedd 3, 5, 7 és 9 órákor: Ahol a Volga folyik...

Szinkór-Mozgó műsora

Vasárnap délután 3, 5, 7 és este 9 órákor: Az Ufa legszenzációsabb világfilmje: A király parancsol. (Flötencsere von Sanssouci). A legmonumentálisabb történelmi film, amelyet valaha alkottak. A főszerepben: Renate Müller, Otto Gebühr, Walter Janssen és Raul Arlan. Helyárak: A 3 órai előadáson erkélyülés 10 és páholy, valamint földszinti ülő helyek 20 lej. Az 5, 7 és esti 9 órákor 10, 20 és 30 lej.

Hétfő d. u. 3, 5, 7, 9 órákor: A millió. (Németül és franciául beszélő nagy zenés komédia, a francia filmgyártás remeke, a párizsi nemzetközi filmverseny ezévi első díjának, a nagy aranyéremnek nyertese. Főszereplők: Annabella, René Lefevre, Vanda Gréville.

URANIA-MOZGÓ műsora

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Der Mörder („M“) izgalmas dráma, a düszseldorfai vámpír elfogatása. Thea v. Harbou kézírata nyomán, rendezte Fritz Lang. Hétfő 3, 5, 7 és 9 órákor: Der Mörder („M“). Kedd 3, 5, 7 és 9 órákor: Der Mörder („M“).

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, január 17.

Bukarest. 17: Marku-zenekar: könnyű és román zene. 18.10: Marku-zenekar. — 20: Operett.

Budapest. 9: Hírek, kozmetika. 10: Isztentisztelet. 12.50: Hangv. 2: Grammofónhangv. 5.15: A Székesfővárosi Zenekar hangv. 7.15: Szimfonikus zenekar hangv. 8.15: Történelmi Cigányországból. 9: Pótos időjelzés, sport. Majd: Keleti Lili zongorahangv. 10: Cigányzene. — 11: Megyeri Gyula jazz- és tangózenekar hangv.

Bécs. 22: Bázene. Berlin. 20: Szórakoztató zene.

Hétfő, január 18.

Bukarest. 20.15: Theodorescu zenekar. 20.40: Goga Octavian költő estje, részl. A mester c. szimfoniából. Stefanovici énekes öt Jora-dal énekel Goga-versekre.

Budapest. 9.15: Grammofónhangv. — 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.25: Hírek. 4: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Lakatos Gyula és Vince cigány zenekara. 6: Hogyan él és dolgozik Hindenburg?, előadás. 6.20: Magyar operett részl. 7.30: Német nyelvtanítás. 8: Mozart-emlékest a Budapesti Ének- és Zenekar Egyesület előadásában. 10: Pontos időjelzés, hírek, időjárás. Majd: Az Ostende kávéház szalón, jazz- és cigányzenekara.

Bécs. 22.05: Gandriot-jazz. Berlin. 21.15: Bismarck gondolatvilága és életéből. Majd tánczene.

APRÓ HIRDETÉSEK

Regái orvostanhallgató francia és román nyelv tanítását, középiskolások előkészítését vállalja lakás ellenében.

Férjhez adnám leányomat 30 év körüli izraelita fiatalemberhez, kinek 10-12 ezer lejes állást biztosított. Leveleket „Perfekt könyvelő“ jellegre a kiadóba kérek.

Huszonöt éves, izr. vallású földbirtokos nősülni óhajt. Vagyona hárommillió lej értékű birtok, gazdasági felszereléssel és berendezett lakással. 18-20 év körüli háziasan nevelt lányok, megfélemlítő lelevelet „Abszolút diszkretil“ biztositva“ jellegre irjanak a lap kiadóhivatalába.

Nyest-bor olesón eladó. Str. Londre (Hosszu u.) 19. Érdeklődni házimesternél.

Jól bevezetett fényképészeti műterem családi ok miatt eladó. Cim: Rudolfs-Mosse, Cluj.

Tekintse meg végkiárusításomat! Pár száz angol garnitúra, antik butork, egyes darabok minden elfogadható árré. Schneider butorraktár Str. Saguna 24.

Deutsch-rumänisch-französische selbstständige Korrespondentin sucht Stelle Erkundigungen bei Administration des Blattes „Uj Kelet Cluj.“

Főtéri bolthelyiséget keres külföldi gyárlerakat. Telefon 596.

Regái dijkleány román, francia nyelvoktatást és középiskolai tanulmányokorpetálását vállalná. Cim a kiadóban.

Eladó nagyon szép masszív, 12 darabosból álló citromháló és komplett konyha berendezés. Petőfi ucca 16.

A P... IRTÁK:

A töke önmagában kapitalizmust.

A kereskedelmi élet fejlődése, amelyet a közbizonyosság látunk, szilárdul meg, csupán a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek teremtett, egyidejűleg a vállalkozói szellemnek köszönhetően.

Ahhoz, hogy a kapitalizmus szempontra kerüljön a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A kapitalizmus elején, egyes kisebb gazdasági területeket hódítson meg. A kapitalizmus elején, egyes kisebb gazdasági területeket hódítson meg.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A tökéseknek ez a befolyásolt után a gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is. Az egész gazdasági életnek és a vállalkozói szellemnek is.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (22)

A juhok megeszik az embert

A tőke önmagában még nem jelent kapitalizmust.

A kereskedelmi életnek az a gyors fejlődése, amelyet a középkor utolsó századaiban látunk, szintén nem kapitalizmus, csupán előszobája a kapitalizmusnak, ama tény révén, hogy nagy, szabad és termelésre alkalmas tőkéket teremtetett, egyséjűleg pedig kifejlesztette a vállalkozói szellemet.

Ahhoz, hogy a kapitalizmus kora az emberiségre köszönthessen, át kellett emberiség szempontok szerint alakulnia a gazdasági életnek és az emberi gondolkodásnak is. Az egész termelést és a teremtés egész organizációját egyetlen cél megvalósítására kellett csoportosítani, és a profit köré és egyetlen érdeknek kellett alárendelni, még pedig annak, hogy a termelés haszna pénz formájában nyilvánítkozzon meg, akár közvetlenül, akár közvetve.

Ezért kellett kifejlődni a tőkésnek olyan hatalmának, amelynek segítségével egy szervezethez és irányítsák a termelést, hogy az egyéni vállalkozás, minden különösebb rátermettség nélkül, a kialakuló gazdasági versenyben pusztán a tőke birtoka segítségével legyőzze a gyengébb erőket. A munkásoknak független viszonyba kellett kerülniük a tőkés, a vállalkozóval, hogy munkaejükközül szolgálhasson a vállalkozónak a jövedelem-szerzésre.

A tőkésnek ez a hatalmi helyzete befolyásolta azután olyformán a jövedelemelosztást, hogy a munkások csak fix, vagyis korlátozott munkabért kapjanak, a munkaadóknak pedig a munkaadóknak a jövedelem címén a vállalkozónak jussunk. Csakis e jellemző tünetek alapos ismeretében érthetjük meg azt a társadalmi és termelési rendet, amelyet kapitalizmusnak nevezünk s amelynek fejlődését különösen a nagybirtok és a nagypar történetében kísérhetjük figyelemmel.

A kapitalizmus eleinte csak elszigetelt, egyes kisebb gazdasági területeken terjedt meg a lábát, hogy aztán a hatalom szisztematikus errefelé fogva mind nagyobb területeket hódítson meg és végül egyetlen áruipiacca fogja össze a leigázott területeket.

A mezőgazdaság kapitalizálódása

A tőke, különösen a pénztőke felhalmozása a földbirtokrendszer változásában érezte először hatását. A pénztőke felhalmozása teljesen szétrombolta a nagybirtokos gazdaságot, tehát a természetben kialakítottokon alapuló feudális világot és a hűbéri államot. Ennek következménye mindenütt a központi hatalom megerősödése és a helyi hatalmasok letérése volt. Az uralom már nem a föld, hanem eszköz az értékes földi áruk minél nagyobb arányban való megszerzésére és ezek nyilvános élvezésére.

A feudális államban úgy jutottak a nagybirtokosok, hogy a hatalmasok minél több emberre igyekeztek hatalmukat kiszélesíteni. Minél több paraszta és szolga volt egy urnak, annál nagyobb segítséget tudott felállítani, annál nagyobb területet tudott uralma alatt tartani s a földes urak hatalma ennek arányában nőtt.

Az azonban a vagyonszerzés e módjának a sok korlátozás miatt el kellett érnie, mikor a lovagnak már nem kellett fegyveres csapatot tartania, mert nem volt érdemes és amikor a földbirtokosok már a piacra kellett küldeni, hogy pénzhez juthasson, akkor a lovagnak az volt az érdeke, hogy parasztjait minél erősebben dolgoztassa, de ugyanakkor minél több parasztot, mint amennyi ehhez megfizetett munkához szükséges, a földes szájuk az ő költségére.

A parasztot elűzik a földről

Megindult tehát az az évszázados folyamat, amely a parasztot egyre nagyobb mértékben űzte el a földről. A lovagnak a birtok egyes részeit haszonbérbe adta a parasztnak, de hatalmának fogva magasan szabta meg a fizetendő adósságot, hogy a bérlőnek csak a létfontosságához mulhatatlanul szükséges jövedelme maradjon meg és a munkaadóknak nagyobbik része neki jusson. Ennek következtében egyre több paraszt vesztette el a

földmunkával való megélhetés lehetőségét.

A földbirtok-rendszerben bekövetkezett nagy változás legelőször Angliában volt észlelhető. A 13. századtól kezdve a szükségletre való termelést mindinkább a piacra való termelés váltja fel és a földbirtokosból kapitalista vállalkozó lesz. Erre főleg Anglia tengeri fekvése, a városok fejlődése, a pénzgazdálkodás kialakulása és a tengeri kereskedelem nyújtottak lehetőséget. A föld is áruvá lett, amelyet nemcsak harcokban kiérdemelt jutalomként lehet megszerezni, de pénzért is; — áruvá, amelyet adtak, vettek és cseréltek.

A jobbágyosság eltűnt ugyan eredeti formájában, de a föld mind nagyobb mértékben lett a nemességé és a városi oligarchiáé, vagyis a politikai hatalom kizárólagos birtokosaié, akik a földet valóságosan elzárták az alsóbb néposztály elől.

A XV. századtól kezdve a nagybirtokosok minden törekvése oda irányult, hogy a bérösszegek emelésével minél jobban növeljék járadékaikat, ami csakis a parasztok és kisbérlek elnyomása által volt lehetséges. A mindenáron való haszonra-törekvés teljesen kilitástalanná tette azokat a szociálpolitikai megmozdulásokat, amelyekkel a parasztok és bérlők sorsukat akarták megjavítani.

Különösen az újabb birtokos osztály, amely az ipar és kereskedelemből szerzett nyereségeiből vette magas áron birtokot, volt kíméletlen a parasztok kizsákmányolásában és a földbirtok kizsákmányolásában ugyanazokat a gyors haszonra törekvő metódusokat akarta alkalmazni, mint előbbi foglalkozásában.

Ahol a juhok embereket esznek

Az új-gazdagok új metódusai nem keltettek ugyan szimpátiákat, de azért a többi birtokosok is elsajátították őket. A XV. század végén ez az átalakulás már teljesen végbement az angol mezőgazdaságban. A kereskedelmi vállalkozás ként kezelt birtokosok a tulajdonosok elkerítik, vagyis elzárják a földet. 1489-ben ugyan még törvényt hoztak a birtokok elkerítése ellen, de hasztalanul. A kerítések megmaradnak s a kitelepített parasztok helyére a tulajdonosok juhokat tesznek, mert ez akkor rentábilisabbnak, gazdaságosabbnak mutatkozott. Erről a rendszerről mondotta Morus Tamás halhatatlan művében, az „Utópiában”, hogy Anglia az a borzalmas ország, ahol a juhok embereket esznek.

„Az előkelők, a gazdagok és a főtisztelendő szent apát urak — írja Morus Tamás — mindnyájan versenyezve sietnek a királyság ama tájai felé, amerre a legfinomabb és legdrágább gyapjú terem. A járadékok kiváltságok és birtokok jövedelmei nem elégségesek. Nem érik be vele, hogy télen és nyáron a köznevelők közt élhessenek, a köznevelők csak terhére és semmi hasznára. Mérföldekre elvonják a földet a megműveléstől és legelőnek parlagosítják, házakat, falvakat rombolnak le, csak a templomokat kímélik, hogy juhaiknak karámul szolgáljanak. Némely telhetetlen és pestisként terjeszkedő birtok-szerző kéjenc ezer, meg ezer holdat ta-

gosítván körülkerít, viskókból kiűzi a parasztokat, vagy úgy, hogy irásos csatládsággal, vagy erőszakkal kényszeríti őket az elköltözésre, vagy hogy azok ráunva az elszenvetett jogtalanságokra, kénytelen-kelletlen eladják birtokaikat. Így néhány durva ember kapzsúsága folytán végzetessé válik erre a szigetre nézve az, ami voltaképpen a legnagyobb gazdaságnak a forrása lehetne”.

Kialakul a városi proletáriátus

Szemléltető képe ez ama kor Angliájának s egyben megragadó illusztrációja annak a fájdalmas vajadásnak, mellyel a kapitalizmus születése járt. Hogy a földjeiről elűzött nép milyen erkölcsi züllésnek volt kitéve, azt beszédesen igazolja az az adat, amely szerint egyedül VIII. Henrik uralkodása alatt hetvenkétezer tolvajt végeztek ki. Az utonállás mindennapos volt s emellett Anglia a kontinens akkori állapotai mellett biztonság tekintetében még az első helyen állott.

Ennek a rendszernek logikus következménye volt az, hogy a föld nélkül maradt parasztok tömegesen tódultak a városokba. Megindult a falu inváziója a város felé. Ezek a nincstelen s már joggal proletároknak nevezhető elemek természetesen nem találtak kedvező fogadtatásra a privilégiumaikra féltékenyen őrködő városokban, de a tőkés felhalmozása révén szaporodó munkaalkalmak mégis a városokba vonzották és részben felszívták ezeket a szabad, semmihez sem kötött munkásokat. A városi proletáriátus kialakulása révén vált aztán lehetővé a mai értelemben vett kapitalista termelési rend kifejlődése és mindenható szabályként való megszilárdulása az emberiség gazdálkodásában.

(Folytatjuk)

Dr. Pop Valér igazságügyminiszter Kolozsváron

A táblán ünnepélyes fogadtatásban részesítették az új igazságügyminisztert

Cluj-Kolozsvár, janur 16. (Az Uj Kelet tud.) Dr. Pop Valér igazságügyminiszter szombaton délelőtt Kolozsvárra érkezett. Az állomáson a hatóságok képviselői részesítették fogadtatásban a minisztert, aki ezután a táblára hajtattott, ahol már tiszteletére az egész bírói kar és az ügyvédi kamara meg-

bizottai összegyűltek. A táblán hangos tapsvihar fogadta a minisztert belépésekor, majd dr. Micsa Coriolan, a tábla elnöke tartott üdvözlő beszédet a miniszterhez. Pop Valér dr. hosszú expozét mondott ezután, melyben a bírói kart érdeklő jogi kérdéseket fejtegeti.

Beszélt a törvényegységesítésről is, amelyet az országban érvényben lévő összes törvénykönyvek paragrafusainak figyelembe vételével fog megvalósítani. A tapsviharral fogadott beszéd után a miniszter barátságos beszélgetésbe merült el a bírákkal és ügyvédekkel.

A városi tartozások rendezését követeli a „bekebelezettek szövetsége!”

Öt pontban foglalja össze a szövetség a városi adóssok követelését. Mennyit ér egy miniszteri ígéret

Bucuresti-Bukarest, január 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben új tüntetők zajtöltött lett hangos a bukaresti uca. „Proprietari ipotecari.” Így nevezik magukat az új elégedetlenek, ami magyarul szörül-szóra azt jelenti, hogy „bekebelezett tulajdonosok”. Főleg háztulajdonosok, akik házaikra kölcsönt vettek fel. A házak értéke felére esett, a házbérek csökkentek, nehezen folynak be, a kamatterhek viszont alig kisebbedtek. Adót, vízdíjat, karbantartást fizetni kell. A bankok nyomják a háztulajdonost. A bíróság pedig kívánatra kitűzi az árverést is.

A „bekebelezettek” egységfrontja

Ezek a fájdalnak hozták össze a „bekebelezetteket”. Csatlakoztak hozzájuk kereskedők és iparosok, akik áruikat, műhely és üzletberendezéseiket kötötték le. Fizetni nem tudnak, árverések és csődök Damokles kardja függ fejük felett. A kormány most bajlódik a mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló javaslatlalt. Február végére törvény lesz belőle. A városi adóssok sem akarnak mostohább elbánásban részesülni. Megmozdultak, erélyes akciót indítottak és ők is kormány-intervenciót sürgetnek. Így alakult meg az Asociatia Ipotecatilor, amelynek a Str. Carol 62 szám alatt támasz helyisége van. Innen szervezik meg az adóssok, innen ostromolják memorandumokkal és felhívásokkal az érdekelteket. Nicolai Crăcunescu, a tervezet főtitkára a következőket mondja:

— Közbenjártunkra megígérte a kormány, hogy addig is amíg a kérdés törvényhozásilag rendezve lesz, február 15-ig felfüggesztik az árveréseket. Mi erről értesítettük az érdekelteket, akik megnyugodtak s nem gondoskodtak megfelelő jogvédelemről. Meglepetésünkre, alighogy végetért a bírósági szünet, ismét elkezdődtek az árverések. Érthető, ha a legutóbbi árverések alkalmával botrányt rendeztek az igazságügyi palotában az érdekeltek. Interveniáltunk a törvényszéki elnökkel, aki azonban azt mondta, hogy a törvény alkalmazásától még akkor sem térhet le, ha rendelkezlet kap, miután törvényes állapotot csak törvénnyel lehet megváltoztatni. A mi esetünkben még csak rendelet sincs, csupán miniszteri ígéret, amelyet ő nem vehet figyelembe. Panasszal fordultunk Ottescu belügyi alminiszterhez, aki azt tanácsolta, várjuk meg, amíg Argetoianu hazajön. Mi azonban nem várhatunk. Nem járja, hogy amíg a falusi árveréseket felfüggesztik, a városi adóssok könyörtelenül hajtják a romlásba. Pop Valér, az új igazságügyminiszter, akinél ugyancsak közbenjártunk, megnyugtató kijelentéseket tett.

Ezután Crăcunescu átnyújtja a szövetség legutóbbi memorandumát, amely a bekebelezettek kívánásait a következőkben foglalja össze:

1. Az ingókra és ingatlanokra kitűzött összes árverések felfüggesztése.
2. A tartozások csökkentése olyan mértékben, ahogyan a pénz értéke emelkedett.
3. A

kamatok átkalkulása és leszállítása. 4. A tartozások prolongálása. 5. A városi lakosság egyenlő elbírálása, a kereskedőket és iparosokat is beleértve. Így áll most ez a kétségtelenül jelentőségteljes mozgalom. Január 31-én országos kongresszusra gyűlnek össze a városi adóssok, akik másnap testületileg akarnak felvonulni az újból megnyíló parlament elé.

(dr. k. b.)

— Autósbanditák kifosztottak egy berlini ékszerüzletet. Berlinből jelentik. Ma reggel több bandita egy autóban a Hüsselmann és Lichetberg-féle ékszerüzlet elé hajtott, bevették annak kirakatát, revolverekkel sakkban tartották az ékszerüzlet tulajdonosát és 10.000 márka értékű briliánsgyűrűt raboltak el. A rablók ezután beugrottak az autóbá és elmenekültek, mivel az ékszerész kiáltozására a járőrök csak gyalog kísérelték meg üldözésüket.

Központi fűtés

Uj építkezésekhez a kályhafűtéssel azonos áron. Már a tervezéskor forduljon hozzám. Markó V. okl. gépészmérnök Cluj, Str. Jorga 11. Telefon 4-53.

HIREK

Titokzatos gyilkosság Prágában. Prágából jelentik. Tegnap este óta a Prága környéki csendőrség titokzatos gyilkosság ügyében nyomoz. Zvolksky közműves feleségének lakásába tegnap este beállított Mikulás Ferenc volt trafikós felesége és elmondotta, hogy férje hirtelen meghalt. A közműves felesége elkísérte Mikulást lakására, ahol a volt trafikost átvágott nyakkal, holtan találták meg. A nyomozást azonnal megindították és a csendőröknek feltűnt, hogy vértócsát sehol nem láttak. Az asszony a csendőrök kérdéseire a felvilágosítást adta, hogy felmosta a padlóról a vértócsát, mivel azt akarta, hogy „a szoba tiszta legyen, amikor a csendőrök oda belépnek.” Az asszony elmondta, hogy éjjel arra ébredt fel, hogy férje hörög. Később azután férje elhalt, amikor pedig meglátta az ágyon, észrevette, hogy férje halott. A csendőröknek valószínűtlennek tűnt fel az asszony elbeszélése, mire az asszony kijelentette, hogy „talán valaki megölte férjét.” A titokzatos körülmények között elhunyt trafikós másodszor nősült és második felesége kissé félkegyelmű volt.

Kivégezték Zaro Aga volt managerét. Londonból jelentik. A belfasti fogházban kivégezték Eddie Gullent, aki annakidején manager volt az állítólag 156 éves Zaro Agának. Gullens, aki török származású és amerikai állampolgárságot szerzett, megszervezte Mussa nevű társával Zaro Aga turnéját, amely világsikerre juttatta ki magát. Zaro Agát különösen Amerikában ünnepezték, mivel a 156 éves török azt állította, hogy soha nem ivott egy csepp alkoholt sem. Amikor azután Zaro Agát elgázolta az autó, a turnét megszakították. Amerikából hazafelé a hajón Gullens összeesett Mussa nevű társával a honorárium fölött és végül Gullens meggyilkolta társát. Gullens Londonba menekült, ott azonban letartóztatták. Gyilkosság miatt ítélték halálra és tegnap reggel végezték ki.

UJJÁELED, ha rendszeres tápláléka: Ovomaltine.

A világ megbolondult. A londoni liberális News Chronicle „Levelek a szerkesztőhöz” című rovatában a legutóbb a következő levél jelent meg: „Hétmillió font befektetéssel meg akarják nagyítani a londoni kikötő dokkjait, ugyanakkor, amikor a kormány szüntelenül adja ki a védvámokat elrendelő ukázokat, amelyek tönkreteszik külkereskedelmünket. A világ ugylátszik megbolondult”.

A király parncsol. A Szinkör Mozgóma vetíti utóljára Ottó Gebühr, Renate Müller monumentális történelmi filmjét, a híres sansouisi flótakoncert alapdonorlatán felépített, pazar kiállítású zenés színjátékot. Fredericus Rex alakja elevenedik meg ebben az izgalmas, finom, hatalmas kiállítású filmben, amelyet igazán érdemes megnézni.

Orovosi hír. Dr. Wertheimer M. szülésznőgyógyász rendelését újból megkezdte C. Reg Ferdinand (Wesselenyi M. u.) 18 alatt. Rendel 11—12 és 3—5. Quarz, diatermia.

Az ortodox központi iroda kolozsvári elnökjelöltje. Megirtuk, hogy Ermiályfalván a kiküldött központi hivatalos bizottság az erdélyi ortodox központi iroda elnöki állására többek között Löwy Mór kolozsvári rabbist is jelölte. Löwy Mór — a néhai temesvári-gyárvárosi ortodox főrabbi fia — értékes személye nem ismeretlen Erdély zsidósága előtt, közel húszévtől év óta rabbija a clujji Bet Avrhoom-templomnak, amelyből mindenkor igaz zsidó szellem áradt a város konzervatív erkölmi lakosságára. Jelöltetése általános meglepetést keltett. Munkatársunk beszélgetést folytatott ma az ortodox iroda elnökjelöltjével, várható programjáról: — „Füresán tartanám, ha a dolgok mostani stádiumában programot adnék. A jelölést természetesen megfontolom, de csak annyit mondhatok, hogy felekezeti politikába nem kívánok elegyedni. Mindig pártokon kívül állottam és bizonyára ennek köszönhettem jelöltetésemet.” A választás elé egyébként nagy érdeklődéssel tekint Erdély ortodox zsidó társadalmára.

ÜZENET AZ IDEGES EMBERNEK. Dr. Völgyesi Ferenc egyik legnagyobb gyakorlati és elméleti szakember, 312 oldalas nagy új könyvében mindent megmagyaráz, mindenre tanácsot, utasítást és segítséget ad. A hatalmas könyv ára 204 lej Lepagenál, Kolozsvár, postán utánvétellel franco. Kérje az új könyvek jegyzékét Lepagetől.

Az angliai cionista föderáció energikusan követeli az angol kormánytól a Palesztina-mandátum végrehajtását

Dr. Weizmann Chájmot választották meg a föderáció elnökéül

London, január 16. A napokban tartotta meg 32-ik évi konferenciáját az angliai és irországi cionista föderáció, amely mintegy háromszáz delegátus vett részt a birodalom minden részéből. A konferencia egyik jelentős eseménye, hogy a föderáció elnökévé dr. Weizmann Chajmot, a cionista világszervezet és a Jewish Agency volt elnökét választották meg.

A föderáció 32-ik konferenciája számottevően határozatot hozott, amely rendkívüli fontossággal bír a cionista mozgalomra és a zsidó országépítő munkára. A konferencia politikai határozatait átnyújtotta az angol kormánynak és azokból a következőket emeljük ki:

A nagybritanniai és irországi cionista föderáció 32-ik konferenciája emlékezteti a kormányt a miniszterelnöknek a Jewish Agency elnökéhez 1931 február 13-án intézett levelére, valamint a cionista föderáció annakidején kifejezett reményiségére, hogy ennek a dokumentumnak a tartalma teljes mértékben érvényre fog jutni a palesztinai kormányzásban. A konferencia kötelességének tartja a kormány tudomására hozni, hogy a miniszterelnök levelének publikálása óta eltelt tizenegy hónap alatt a Palesztina-kormány politikáját semmilyen vonatkozásban nem módosították abban az irányban, hogy az a Macdonald-levél szövegének és szellemének megfelelően.

A konferencia nyomatékosan felhívja a kormányt figyelmét arra a súlyos helyzetre, amelyet a Palesztina-

kormánynak a zsidó bevándorlással szemben tanúsított korlátozó magatartása teremtett elő. Ez a magatartás érzékenyen érinti azt a fundamentális bázist, amelyen a Zsidó Nemzeti Otthonnak fel kell épülnie. És olyan mértékben, hogy a konferencia rendkívül sürgősséggel felhívja a gyarmatügyi minisztériumot, hogy a Palesztina-mandátum 6. paragrafusának meghatározásait, — amelynek a Palesztina-kormány elsődleges kötelességévé teszik a zsidó bevándorlás hathatós elősegítését, — azonnali érvénnyel életbeléptessék.

A konferencia továbbá ama reménynek ad kifejezést, hogy az országfejlesztési terv ügyében megindult akciónál a zsidó igényeket az arabokkal való paritás, illetve egyenlő elosztás elve alapján, teljesíteni fogják és a mandátum 6. pontja értelmében, megfelelő módon fogják elősegíteni a paragon levő állami földeknek a zsidó kolonizáció számára való hasznosítását.

A konferencia tiltakozását fejezi ki a gyarmatügyi államtitkárnak az angol alsóház 1931 szeptember 23-i ülésén, Normand Bentwich Palesztina volt államügyészenek elmozdításával kapcsolatos nyilatkozata ellen, amelyben többek között „Palesztina különleges faji és politikai viszonyaira” hivatkozott a volt államügyész elmozdításának megindoklásánál.

A konferencia élesen állást foglalt a revizionisták calaisi határozataival szemben is és azokat súlyosan elítélte.

TOROKGYULLADÁST gyógyít: Anacot.

A kolozsvári feketeszesz letartóztatásokhoz. Tegnap számunkban közöltük, hogy a kolozsvári feketeszesz vizsgálat során csütörtökön a vizsgálóbíró letartóztatta Pop Vasilest és Pantelimon Simiont. Sajnálatos tévedés következtében tegnap cikkünkben azt írtuk, hogy a két letartóztatott a rendőrségen teljes szolgálatot. Ez az állítás csak tévedésből került be a cikkbe, mert a tisztviselők nem a rendőrség, hanem a pénzügyigazgatóság szolgálatában állanak.

Leny Caler ismét Kolozsvárra jön. Leny Caler, a nagyszerű bucaresti vígjátékszínész, aki a mult színérvadban valóságos magával ragadta a kolozsvári közönséget, ezidén ismét Kolozsváron vendégszerepel. A briliáns tehetségű, elragadóan kedves színész ezúttal a külföldön nagy siker mellett előadott „Kis cukrászdában”. (Mica ciocalarie-ben) Paul Gavault szindarabjában játsza a főszerepet. A fiatal és kivételesen tehetséges, temperamentumos művész fellelése iránt egy művészi körökben, mint a közönség részéről máris nagy az érdeklődés. A darabban a román színészek elítje játszik Leny Caler Enescu, Coco Demetrescu, G. Conabie stb.

Makacs székrekedés, vastagbélkataris, gyomorhaj, puffadás, vértörődés, sárgaság, aranyeres csomók, csipőfájás eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvíz, reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve, rendkívül becses háziszert. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferenc József víz még ingerlékeny belü betegnek is fájdalom nélkül hat. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Ingyen juthat Perlrott Csaba legszébb képeihez. A Perlrott Csaba képeiből rendezendő tombolajáték vezetősége megállapodást létesített a Rózsa-Royal drogériával, amelynek értelmében mindenki, aki a Rózsa-Royal drogériában 200 lej értékű árut vásárol, ingyen kap egy tombolajegyvet. A tombolajegy feljogosítja a Perlrott Csaba világhírű festőművész tiz legjobb képéből rendezendő tombolán való részvételére. Így tehát mindenki, aki a Rózsa-Royal drogériában vásárol, könnyű szerrel juthat hozzá egy muzeális értékű gyönyörű festményhez.

NAPRÓL NAPRA

Miss Jeanette Colin színésznő az egyik londoni színházban automatababát alakít a színpadon. Hosszu ideig mozdolatlanul kell állania a rivalda feljes fényében s még szempilláit sem szabad megrezdíteni. A színésznő 20 ezer fontra biztosította a szemeit arra az esetre, ha a szerep miatt esetleg szembetegséget kapna.

Bécsben a Sezzio helyiségében Kemal pasa és Miklas elnök védnöksége alatt ma megnyílt hét évszázad török művészetének kiállítása. A megnyitón Miklas elnök beszédet mondott.

G. B. Shaw Fokvárosba érkezett. Az újságírók kérdésére kijelentette, hogy szerinte Európában nincs válság, csak zűrzavar. A hajóuton Shaw befejezte legújabb szatiráját, melynek címe „Tulságosan jó ahhoz, hogy igaz legyen” A mű az ujjadagok ellen irányul.

Hawaiban az amerikai polgári kormányzat kihirdette az ostromállapotot. A megszervezett polgárőrségben az összes fehérek résztvesznek. A rendőrség reorganizációja folyik Hawaiban.

Someres Mangham író a Metro film vállalatnál szerződést kötött Greta Garbo számára irandó filmszcenáriómunkára. A kiváló drámaíró Newyorkban s nem Hollywoodban fogja írni a filmeket.

Az Egyesült Államokban a munkanélküliek számát nyolcmillióra becsülik. Családtagjaikat is számítva a munkanélküliség 20 millió embert sújt Amerikában.

A belgrádi egyetem és környéke újabb kormány- és parlamentellenes diáktüntetések színhelye volt. A hallgatók fekete zászlók alatt kivonultak az utcákra s szidalmazták a kormányt és a törvényhozást. A tömeg ellen csendőrséget vonultattak fel. A karhatalom megtámadta és szétkergette a tüntetőket.

A harapos japán apa. Párizsból írják: Az egyik külvárosi iskola tanítójának feltűnt, hogy egy kis japán lány tanítványa állandóan összeharapdált arca jár iskolában. Megkérdezte tőle, hogy mi ennek az oka és a kislány, Seiko Joshida elmondta, hogy apja ha haragszik rá, megveri és megharapja. A tanító beidézte az apát, egy japán szabafestőt, aki azt mondta: „A gyereket nevelni kell. Ha rossz, akkor megharapom.” A szigorú apát letartóztatták.

Az amerikai krízis számaiból. Newyorkból jelentik: Detroit 500 városi tisztviselőt leépített, a többiek fizetését 10—17 százalékkal csökkentette.

Vidám sarok

Arisztid gróf meséli:

Kéchelek állassan, Szilveszter óta magam is antiszemita vagyok. Képzeld: a bevásárlások után észreveszem, hogy a botomat elhagytam. Kilenc zsidó üzletbe mentem vissza, mind letagadta, hogy ott maradt a botom.

A tizedik üzlet tulajdonosa kechesztény embech volt és pechszem, hogy visszaadta a botomat...

Kohn boldogan tér vissza az anyósá temetéséről. Betér egy vendéglőbe, megiszik két pohár sört és amikor kilép az utcára egy téglá esik a fejére. Kohn megdöbbenve néz az égre:

— Te jó Isten! már az égben van!

Purimra vidámegyleti-vonásosok!

Solem Alejchem: Válgak, ne válgak!
Szabó Imre: Gábort ünneplik
Szabó Imre: Egy finom kis partió
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában. Előadási jogdíjjal darabja 200 lej.

EGYESÜL

A „Héber Kör” vetele f. hó 18-án fél 9 órakor lesz.

A halmii főrabbi Zeiré-Mizrachit. Mizrahi-ifjusági alatti Halmiban is erkölmi vallásos Mizrahi csoport megalakulásának hogy a halmii fő bocsájtott az egy nos feltűnést kelte

A magánalkalmazottak szervezete. A kolozsáki szakszervezet beadására való tevélységében (Építő-7) adóügyi tanács amely 1932 januárjában kötését. Minden zott, aki adóvallo este 7 és 9 óra közötti információvalomási ívét ki-

A Zsidókörház laszt el a Zsidókörjótól, de már most előrelátható nagy amely felejtethetők azoknak, akik az A vidéki városok érdeklődés nyilván így Tordáról már tette be részvételét állandó permanens ségen kívül a ren zottságot dicséri Tivadarné elnöklet ményesség minden hólgybizottság leg hó 18-án, hétfőn meg dr. Fischer t. Universitatii 3 I. kéri a hólgyek azon hólgyeket is fogva meghívókat bál sikere érdekelt tanak.

Az erdélyi Zsidó külvárosi iskola tanítójának feltűnt, hogy egy kis japán lány tanítványa állandóan összeharapdált arca jár iskolában. Megkérdezte tőle, hogy mi ennek az oka és a kislány, Seiko Joshida elmondta, hogy apja ha haragszik rá, megveri és megharapja. A tanító beidézte az apát, egy japán szabafestőt, aki azt mondta: „A gyereket nevelni kell. Ha rossz, akkor megharapom.” A szigorú apát letartóztatták.

Az amerikai krízis számaiból. Newyorkból jelentik: Detroit 500 városi tisztviselőt leépített, a többiek fizetését 10—17 százalékkal csökkentette.

Az erdélyi Zsidó külvárosi iskola tanítójának feltűnt, hogy egy kis japán lány tanítványa állandóan összeharapdált arca jár iskolában. Megkérdezte tőle, hogy mi ennek az oka és a kislány, Seiko Joshida elmondta, hogy apja ha haragszik rá, megveri és megharapja. A tanító beidézte az apát, egy japán szabafestőt, aki azt mondta: „A gyereket nevelni kell. Ha rossz, akkor megharapom.” A szigorú apát letartóztatták.

EGYESÜLETI ÉLET

A „Héber Kör“ legközelebbi összejövetele f. hó 18-án, hétfőn este pontban fél 9 órakor lesz megtartva.

A halmi főrabbi iszur alá helyezte a Zeiré-Mizrachit. A Szatmáron lezajlott mizrachi-ifjusági konferencia hatása alatt Halmiban is megalakult a nemzeti érzelmű vallásos zsidó ifjuság Zeiré-Mizrachi csoportja. Az új egyesület megalakulásának különös fejleménye, hogy a halmi főrabbi vallási tilalmat bocsájtott az egyesület ellen, amely ki- mos feltűnést keltett.

A magánalkalmazottak adóügyi irodát szerveznek. A kolozsvári magánalkalmazottak szakszervezete az adóvállomások beadására való tekintettel szervezeti helyiségében (Építő-munkások Str. Vaia 7) adóügyi tanácsadó irodát állított föl, amely 1932 január 18-án kezd meg működését. Minden tisztviselő és alkalmazott, aki adóvállomásra kötelezve van, este 7 és 9 óra között adóügyekben szak- szerű információkat szerezhet és adó- vállalomási ívét ki is töltik.

A Zsidókörház bálja. Még két hét vá- laszt el a Zsidókörház január 30-i bál- jától, de már most is minden jel a bál előrelátható nagy sikerére mutatnak, amely felejthetetlen élménye lesz mind- azoknak, akik azon részt fognak venni. A vidéki városokban is páratlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg a bál iránt és így Tordáról már eddig tíz család jelen- tette be részvételét. A siker előjelei az állandó permanenciában levő főrendező- ségen kívül a rendkívül agilis hölgybi- zottságot dicsérik, amely dr. Fischer Tivadarné elnökletével a női szív és lele- menyesség minden eszközét kimeríti. A hölgybizottság legközelebbi ülését folyó hó 18-án, hétfőn délután 4 órakor tartja meg dr. Fischer Tivadarné lakásán (Str. Universitáti 3 I. emelet), aki, ezúton is kéri a hölgyek pontos megjelenését, azon hölgyeket is, akik valamely oknál fogva meghívókat nem kaptak meg, de a bál sikere érdekében közreműködni óhaj- tanak.

Az erdélyi Zsidó Árvagondozó rend- kívül konferenciája. Közölte már az Uj Kelet, hogy az erdélyi Zsidó Árvagondozó vezetősége elhatározta egy rendkí- vüli konferenciának összehívását. A köz- ponti bizottságot erre elsősorban az a körülmény vezette, hogy a megváltozott súlyos gazdasági helyzet folytán a szer- vezetnek új munkaeszközöket és metódu- sokat kell keresni. A rendkívüli konfe- renciára a berlini Joint igazgatósága is kiküldi megbízottját és ez a tanácskozás nek még inkább fontosságot és súlyt ad. A konferencia foglalkozni fog a szerve- zet helyzetével és különösen az Árva- gondozó intézmények és intézetek további vezetőségének problémájával. A rendkívüli közgyűlés 1932 január 24-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a Salom Club helyiségében (Str. N. Filipescu 6. szám) s arra a vidéki tagozatok már eddig is több oldalról jelentették be részvételü- ket. A konferenciát dr. Kertész Jenő fogja megnyitni és levezetni, aki már hetedik éve vezeti az Árvagondozót s erre az időszakokra esik a szervezet szá- mos intézményeinek létesítése és az Ár- vagondozó nagyarányú fejlődése. A kon- ferencia a szokásos szervezeti és pénzü- gyi jelentéseken kívül foglalkozni fog elsősorban a Pályaválasztási Tanácsadó újra való megszervezésével. Ezt az igen népszerű és eredményeket felmutató szer- vet négy évvel ezelőtt a hatóságok betil- tották és az Árvagondozó ma újból erő- sen szükségét látván egy ilyen tanácsadó működésének, minden erejét latba fogja vetni, hogy a konferencia hozzájárulása után annak engedélyezését az illetékeseknél kivívja. Az erről szóló referátumot dr. Elekes Miklós orvos fogja megtar- tani. A gyermekgondozás egészségügyi vonatkozású feladatairól dr. Leitner Fülöp orvos, a Cluj Árvagondozó helyi- csoportjának elnöke fog előadást tartani. Löbl József tanár, a Cluj tanoncotthon igazgatója referátumot tart az Árva- gondozó tanoncotthonok hivatásáról, mun- kájáról nevelő rendszeréről és kulturális programjáról. Ugyancsak a konferencia plénuma behatóan foglalkozni fog az egyesület alapszabályainak módosításá- val, melyek a változott viszonyokra és a szervezet fejlettebb kereteire való tekin- tettel szükségesnek mutatkoznak.

KÖZGAZDASÁG

Tiszta és világos mérle- geket kérünk!

A mérlegek közzététele hozzájárulhat a bizalmi válság enyhítéséhez

Cluj-Kolozsvár, január 16. (Az Uj Kelet tud.) Gazdasági és pénzügyi éle- tüknek fontos periódusa következik most. Az erdélyi bankok, pénzintézetek, nagyipari és kereskedelmi vállalatok most dolgoznak az elmúlt évi mérleg elkészítésén. Talán soha nem várta a közvélemény oly felfokozott érdeklő- déssel ezeket a mérlegeket, mint ebben az évben. És ez érthető is. Az elmúlt esztendő: 1931, a hároméves gazdasági válság legkritikusabb fázisát jelentette: a nagy megpróbáltatások és meg- rázkódtatások esztendeje volt. A bi- zalmi válság soha olyan hatalmas hul- lámokat nem vert, mint az elmúlt év- ben, a hitelélet rohamos megbénulása komoly zavarokat idézett elő a gazda- sági és pénzügyi életben.

Ilyen körülmények között nyilván- való, hogy az elmúlt évi mérlegek a bankok, pénzintézetek ellenálló képes- ségének, életerejének, vagy életképte- lenségének dokumentumai lesznek. Az egyes vállalatok a mérlegeken kereszt- ül be fognak számolni a közvélemény- nek arról, hogyan állottak ki 1931 nagy megpróbáltatásait és milyen erő- vel és esélyekkel startoltak az új esztendőben. Bizonyos jelek, bizonyos té- nyek arra engednek következtetni, hogy a bizalmi válság már elérte kulminá- ciós pontját és enyhülőben van. A te- zauráló tendenciát felváltja a bizalom lassu, fokozatos visszatérése a bankok- kal szemben. Az eldugott és gyümöl- csötlenül hevertetett pénzek egyszem- lőre még félénken, de egyre határozottab- ban szivárognak vissza a pénzintéze- tekhez. Az elmúlt évről kiadott mérle- gek vannak hivatva bizonyítani azt, hogy mely pénzintézetek azok, amelyek

a visszatérő bizalmat megérdemlik.

Az Uj Kelet közgazdasági szerkesz- tősége Erdély lakosságával szembeni kötelességének tartja azt, hogy a kö- zeljövőben megjelenő mérlegeket tár- gyilagos és objektív kritika tárgyává tegye. A mérlegek számadatainak kereszt- ül meg fogjuk vizsgálni az egyes pénz- intézetek szoliditását, hogy megfelelő utbaigazításokkal szolgálhassunk azok- nak, akik a mai válságos viszonyok kö- zött is gyümölcsözőtteni akarják tőké- jüket, vagy munkájukat. Az Uj Kelet közgazdasági rovatában éppen ezért a mérlegek megjelenése sorrendjében kö- zölni fogjuk azoknak ismertetését és minden mellék szemponttól mentes, a számokobjektív szitáján átszűrt bírá- latát. A mai válságnak nem előidéző- je, de elmélyedésének kétségtelen oka az, hogy a pénz cirkulációja meg- akadt, mert megszűnt az eleven kon- taktus azon elemek között, amelyek a gazdasági és pénzügyi élet processzu- sában részt vesznek. A mai gazdasági rendszerben a bankok töltik be azt a hivatást, hogy a magánosok által ösz- szegyűjtött tüke-feleslegeket a gazda- sági élet vérkeringésébe ömlesszék. Az elmúlt év augusztusában történt ese- mények megszakították a kapcsolatot a betevők és a bankok között és így fatálisan meg kellett szakadni a ban- kok és a gazdasági élet faktorjai közötti kapcsolatoknak is. A bizalom visszaté- rése egyedül alkalmas arra, hogy hely- reállítsa a kontaktust az egyes ténye- zők között és ismét megindítsa a pénz cirkulációját.

Ezt a célt és kizárólag ezt a célt akarja szolgálni az Uj Kelet akciója.

A mezőgazdasági konverzió és a bankok

Írta: Dr. Váradi Ödön nagyváradi ügyvéd

Kétségtelen dolog, hogy a mezőgazda- sági konverzió és a mezőgazdák kényszer- egyezségére vonatkozó javaslat néhány hét múlva a törvényhozás elé kerül és törvényerőre is fog emelkedni. Ennek folytán a bankok jövőndő sorsával is foglalkozniuk kell. Bizonyos ugyanis, hogy a javaslat elfogadása esetén a mezőgazdasági kölcsönöket kihelyezett pénzintézetek komoly válságba fognak kerülni, mert hiszen hosszú évek, eset- leg évtizedek alatt kapták vissza a kihe- lyezett kölcsönöket, illetve a mezőgazdák által kérhető konverzió és kényszereregyez- ség folytán igen jelentékeny tételeknél legalább a tüke 25 százalékát fogják ve- szíteni.

Eddig, ha egy pénzintézet a válságba került, legalább azzal tudott magán se- giteni, hogy megkérte a kényszereregyez- ségre. A kényszereregyezés legkisebb kvó- tája 60 százalék, amely 60 százalék leg- feljebb 3 év alatt fizethető. Azonban a mezőgazdasági kölcsönöket kihelyező pénzintézetek ezentul ezen megoldási módhoz sem tudnak folyamodni, mert hiszen nincs módjuk ezen 60 százalékot 3 év alatt kifizetni akkor, amikor viszont e pénzintézetek mezőgazda adósaiktól csupán 10, 20, 30 év alatt fogja vissza- kaphatni a kihelyezett kölcsönöket.

Ebből következik, hogy a kényszer- egyezségi kvóta első részleténél már nem tudnának eleget tenni fizetési kötelezett- ségüknek és csödbe kerülnének, amely csödb egyenlő azzal, hogy egy a betéte- sek, mint a részvényesek pénzüket elvesz- tenék, mert hiszen szomorú tény az, hogy a csödből eddig emberfia még nem ka- pott kvótát.

Egy megoldás volna a pénzintézetek részére, ha akár a bankártörvény, akár

a mezőgazdasági adósságok redevéséről szóló törvény, akár pedig egy külön spe- cialis törvény azt mondaná ki, hogy a válságba jutott pénzintézeteknek joguk van a kényszerfelszámolást kérni a tör- vényszéknél, amely esetben a betevők- nek, illetve a hitelezőknek meg kell elé- gedniük azzal a kvótával, amit a kény- szerfelszámolás eredményez.

Hogy azonban a hitelezőknek meg le- gyen az ellenőrzési módja, törvényes in- tézkedés kellene arra vonatkozólag, hogy az e célból összehívandó közgyűlésen a betevők is szavazati joggal bírnának az irányban, hogy a likvidáló bizottság tag- jai, valamint a felügyelő bizottság tag- jai nagyobb számban a betevők sorából kerüljenek ki, oly módon, hogy a likvi- dáló bizottság és a felügyelő bizottság tagjait háromnegyed részben a betevők választanák meg saját soraikból, egyne- gyed részben a részvényesek. További ellenőrzés gyanánt az szolgálna, hogy a Banca Nationala illetékes megyei fiókja delegálna egy megbízottat, egy bizalmi embert, aki az ügyvezetést ellenőrizné és abba állandó betekintési joggal bírna.

Ebben az esetben tehát az illető pénz- intézetnek ideje volna arra, hogy nyu- godtan végezze a likvidálást, hajtsa be külföldi részeit, értékesítse kellő időben és megfelelő alkalommal aktívait és a befolyó összes aktívait egyenlő arány- ban osztaná ki a betevők között. Ugyane törvényben volna kimondandó, hogy kétségpél helyett olyan arányban, amily- len arányban konverziós kötvényeket kap adósaiktól a pénzintézet, olyan arány- ban oszthassa ezt ki a betevők között.

Ily módon nem volna kitéve egyetlen pénzintézet sem annak, hogy csödbe ke- rüljön, nem volna kitéve annak, hogy

megkérje azt a kényszereregyezséget, amelynek egész biztosan nem tud eleget tenni. Viszont arra tekintettel, hogy a pénzintézeteknél sok kis emberről, annak egy életen át összegyűjtött vagyonáról van szó, kimondandó volna, hogy ezen kényszerfelszámolás iránti kérvény és az ez ügyre vonatkozó beadványok teljesen bélyeg- és illetékmentesek.

Ki volna még mondandó törvényes in- tézkedésben, hogy a Banca Nationala bár mely pénzintézet kérelmére tartozik meg vizsgálni a státusát és ha megállapítja, hogy az intézet fizetési kötelezettségeinek nem tud eleget tenni, e jelentés alapján a törvényték köteles a kényszerfelszámolást elrendelni.

A kényszerfelszámolás elrendelése nem jelentené azt, hogy amennyiben az igaz- gatóságot mulasztás, gondatlanság, vét- kes könnyelműség terheli, vagy esetleg bűnügyi megtorlásnak volna helye, az meg nem indulhatna. Ez a kényszerfelszámolás lehetővé tenné a nyugodt kibonta- kozást és a betevőket is megnyugtatóná az a tudat, hogy megfelelő ellenőrzés mel lett történik a lebonyolítás az aktívák értékesítése, valamint a befolyt összegek- nek a kiosztása.

Különbön az iránt javaslatot is szán- dékozom a Bankszindikátus elé terjesz- teni, hogy ily módon a Bankszindikátus is magáévá tévén ezt a megoldást, a vál- ságba jutott pénzintézetek részére meg- felelő lebonyolítás és ennek kapcsán a betéteknek minél nagyobb mértékben való megmentése lehetővé váljék.

Primăria Municipiului Cluj.

No. 26482-931.

Publicatie de licitatie

Se aduce la cunoştinţă celor intere- sate că Primăria Municipiului Cluj in virtutea art. 100 din I. C. P. publică un nou concurs de licitaţie fixând termenul pe ziua de 5 Februarie a. c. ora 11 a. m. pentru concesionarea alimen- tării Spitalului Epidemic.

Licitacia se va tinea in sala de se- dinta a Primăriei si in conformitate cu art. 88-110 din I. C. P. cu regu- lamentul O. C. L. si norme publicate in Monitorul Oficial No. 127 din 4 Junie 1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitatie vor depune o garantie de 5% a sumei de Lei 950.000 Nouă sute cincizecimii Lei, iar oferta se va face numai in conformitate cu caietul de sarcini care poate fi văzut in ficcare zi dela ora 8-2 la serviciul Sanitar a Primăriei in Str. Vlahuţă No. 1 intra- rea 2-a camera III.

Cluj, la 12 Ianuarie 1932.

Primăria Municipiului Cluj.

Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagytitka bankár életének regénye fölemelkedé- sőtől bakaság. Irene Nemirovskaja regénye egyike az utóbbi évek legna- gyobb sikerű könyveinek

Ára fűzve 136 lej.

Ára kötve 204 lej.

Kapható az UJ KELET könyvosztá- lyában.

A Zsidónő Szakácskönyve

1000-né több kitűnő re- cept. A közel 400 olda as, szép kiállítású vászon- ötéses könyv

ÁRA: 300 LEI

K a p h a t ó a z UJ KELET könyvosztályában

UJ KELET Legújabb hírek

„Romániának nincsenek súlyosabb szociális problémái és nem érhetik meglepetések”

Argetoianu újra optimista nyilatkozatot adott a francia sajtónak

A román-orosz tárgyalások már is megszakadtnak tekinthetők

Bucuresti-Bukarest, január 16. Argetoianu pénzügyminiszter Párizsban nyilatkozott a francia sajtónak. Kijelentette, hogy utazásának célja az, hogy a nyugati nagy hatalmak politikai és gazdasági vezetőivel erősítse az összeköttetést. Feltétlenül szükségesnek találja, hogy a jelenlegi helyzetben az egyes népek gazdasági ügyeinek intézői is szoros összeköttetésbe legyenek egymással. Románia és Franciaország szövetsége felbonthatatlan. Románia tudja, hogy mivel tartozik nagy szövetségesének, amelynek támogatása nélkül nagy nemzetközi céljait nem igen tudta volna megvalósítani. Eppen ezért

az elkövetkező nagy nemzetközi konferenciákon Franciaország feltétlenül számíthat Romániára, mivel Románia ezeknél az alkalmaknál a helyén lesz.

Románia egyébként megtette a szükséges erőfeszítéseket a maga gazdasági helyzetének konszolidálására. Valutáját stabilizálta és költségvetését úgy állította és állítja össze, hogy a stabilizálás biztosítva legyen. Az ország arany és devizakészlete a lej árfolyamát teljesen biztosítja. A költségvetést huszonöt milliárdra szorította le és emellett az összeg mellett meg van az egyensúly a bevételek és a kiadások között. A hátralékokat az amortizációs pénztár fogja kifizetni és reméli, hogy néhány hónapon belül a román kincstár összes kötelezettségeit rendezni fogja.

Az országnak nincsenek súlyosabb szociális problémái és előre nem látható dolgok nem következhetnek be.

Kétségtelen azonban, hogy egyetlen állam sem győzheti le önmagában a krízis által előállított nehézségeket más országokkal való együttműködés nélkül. Az egész európai pénzügyi élet racionalizálására van szükség, mivel csak így lehet a normális helyzetet megteremteni. A kezdeményezésnek Franciaországtól kell kiindulnia és ez az állam maga köré csoportosíthatja az összes jóhiszemű tényezőket. Románia első megoldandó problémája a mezőgazdaság ügye nemcsak azért, mert Románia mezőgazdasági állam, hanem, mert Argetoianu szerint ezt a kérdést jóval könnyebb megoldani, mint az ipar problémáját. Az egész civilizációnak érdeke az, hogy a kelet-európai államok konszolidálódjanak, mivel ezek az államok az előrs szerepét töltik be.

Bucuresti-Bukarest, január 16. A rigai tárgyalások úgy látszik közvetlenül megszakítások előtt állanak és

a bukaresti sajtó már anticipálva az eseményeket követeli a megszakítást válaszul az oroszok halogató magatartására.

A Cuvantul szerint a tárgyalásokat már is megszakítottaknak lehet tekinteni, mivel a szovjet kiküldöttek nem hajlandók engedni Beszarabia tekintetében elfoglalt merev álláspontjukból. A Dimineata a Curier Czerwonny című varsói lap értesülését közli, amely szerint a szovjet delegátus azt a javaslatot vetette volna fel, hogy

„Beszarabia kérdését terjesszék nemzetközi konferencia elé s ennek döntését ismerjék el magukra nézve kötelezőnek.

Kompetens román körök egy ilyen javaslatot, ha megtörtént, menővernek tekintenek, amely csak arra való, hogy a tárgyalásokat elnyújtsa.

Az Epoca úgy tudja, hogy Oroszország csak a Franciaországban történt politikai alakulás miatt volt kissé engedelmesebb, nem pedig komoly békeszándékból. Ilyen alapon azonban erkölcsi

skrupulus nélküli emberekkel nem lehet szerződést kötni.

Azonnal el kell hagynunk Rigát — írja a lap — és nem szabad engednünk, hogy máskor ilyen kalandokba vigyének bennünket.

A tárgyalások megszakítását az Ordinea is követeli. Egyébként a szombati napon sem érkezett Rigából semmi lényeges értesítés a külügyminisztériumba, amiből arra következtetnek, hogy a szovjet még nem választott Románia legutóbbi érvelésére jegyzékére. Ennek

ellenére Bukarestben meg vannak győződve, hogy

a tárgyalásokat máris megszakítottaknak lehet tekinteni.

A rigai tárgyalásokkal összefüggésben nemrég egy cikk jelent meg a Deutsche Allgemeine Zeitung-ban, amely figyelmeztette Romániát, hogy ne engedje magát csapdába csalni Franciaországtól, a rigai egyezmény megkötésénél.

A Lupta gunyosan válaszol erre a cikkre és kijelenti, hogy Romániának nincs szüksége a német lap információjára.

Konstancában új szovjet kémkedési organizációt lepleztek le

Bucuresti-Bukarest, január 16. Konstancában egy kémkedési szervezetet lepleztek le és ezzel kapcsolatban számos letartóztatást eszközöltek. Lecoqu mérnököt, a Philomela hajó parancsnokát, egy német származású hajópincért és a hajó mechanikusát letartóztatták és Bukarestbe szállították. Az eddigi nyomozás szerint a letartóztatottak a szovjet részére kémkedtek.

Jorga rossz néven veszi, hogy Landau a miniszterelnök véleményét közölte a nyilvánossággal

Elő szemtanuja van a sorocai mészárlásnak

Bucuresti-Bukarest, január 16. Landau képviselő tegnapi nyilatkozatával kapcsolatban a Neamul Románesc mai száma hivatalos kommunikében közli, hogy a miniszterelnök nem adott semmiféle felhatalmazást Landaunak az ő nevében való nyilatkozattételre. Ami a vizsgálatot illeti, a kormány elnökeknek nem áll érdekében bárkit is fedezni és aki bűnösnek találják, azt teljes szigorral meg fogják büntetni. Ha a polgári tisztviselők között találnak bűnösöket, úgy azokat természetesen fel fogják függeszteni. Hangsúlyoz-

za azonban a kommuniké, hogy az ezen ügy körül kifejtett politikai agitáció teljesen szükségtelen és senkinek sem használhat.

A Cuvantul Basarabiei című kisenevi lap szerint a sorocai véres események nem haton, hanem heten szerepeltek, de a hetediknek sikerült egy árok mellé rejtődjön megmenekülnie. Az illető nem mer jelentkezni, mert nagy büntetéstől fél, holott vallomása teljes világosságot deríthetne erre a sötét ügyre.

A brátkai állomáson előbb kiraboltak, azután a vonat elé dobtak egy munkanélküli szabósegédet

A biharmegyei hatóságok érthetetlen indolenciával meg sem indították a nyomozást a tettesek kézrekerítésére

Oradea-Nagyvára, január 16. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Nagyváradnál szomszédos Brátka állomáson borzalmas büntett történt, amelynek tetteseit azonban egészen érthetetlenül elfelejtették kérdőre vonni a biharmegyei hatóságok. A rosszul világított brátkai állomáson várt Rutner Eisik munkanélküli szabósegéd, amikor két sötétben bujkáló ember megragadta és az egyik eldugott hely felé vitte. Rutner nem tudta, hogy mi történik vele és

mire kiabálni kezdett, már pénztárcája eltűnt a zsebéből.

Ekkor hangos szóval segítségért kiáltott, mire a két ismeretlen támadó az állomásról akkor kiinduló személyvonat elé dobták.

A személyvonat mozdonya elgázolta a szerencsétlen embert és a hangos sikoltásokra csak ekkor tudta a mozdonyvezető lefékezni a vonatot.

Rutner Eisikot kihúzták a kerekek alól és megállapították, hogy

a vonat mindkét lábát tőből elmeteszte.

A szerencsétlen embert első segélyben részesítették, majd a vonatra tették, mely gyorsított sebességgel ment Nagyváradra. Itt a biharmegyei kórházba szállították a borzalmas rablótámadás áldozatát, akit az orvosi ápolás talán meg tud menteni az életnek.

Feltűnő, hogy a tegnapi lejátszódtatott rablótámadás ügyében semmiféle vizsgálatot nem indítottak a biharmegyei hatóságok. Sem a brátkai csendőrszert, sem a nagyváradai ügyészség nem tartotta elég fontosnak az ügyet ahhoz, hogy erélyes nyomozással próbálja a tetteseket felkutatni. Érthetetlen előttünk, hogy a szerencsétlen szabósegéd ellen elkövetett borzalmas merényletet miért kezelik ilyen nemtörődomséggel a hatóságok.

Rádióállomást kér egy bukaresti lap Kolozsvárnak

Bucuresti-Bukarest, január 16. Az Ordinea arra való hivatkozással, hogy Erdélyben még a román közönség nagy része is a budapesti rádióadásokat hallgatja, követeli egy kolozsvári rádióleadóállomás felállítását, amely legalább is olyan jó műsort adjon, mint a budapesti.

Egy olasz lap támadása a kisanant ellen

Róma, január 16. A Giornale d'Italia rendkívül éleshangú cikket ír a kisanant ellen, amely állam alakulásának szerinte határozottan Németország és Olaszország ellen irányuló célja van. A Lupta különösen találja, hogy egy ilyen cikk Argetoianu olaszországi útja után megjelenhetett a vezető nagy olasz lapban.

A bukaresti sajtó szimpatikusan fogadta Mussolini cikkét

Bucuresti-Bukarest, január 16. A bukaresti sajtó általában szimpatikusan fogadta Mussolininek azt a cikkét, amely a Popolo d'Italiában jelent meg s amely a jóvátételek elengedése után az egyévi kovácsolódott Európa egységes fellépését javasolta Amerika ellen. A Cuvantul helyesli a tervet, amelyet a Cuntul-ban Panfil Seicaru erélyes és bátor gesztusnak minősít.

Jorga királyi kihallgatása

Bucuresti-Bukarest, január 16. Jorga miniszterelnök szombaton délelőtt Szinájába utazott, Christii Besarabiai képviselő, képviselőházi alelnök kíséretében. Jorgához közelálló körök úgy tudják, hogy utazása a beszarabiai államtitkárság felállításával van szoros összefüggésben.

Gombamódra szaporodnak az államtitkárságok

Bucuresti-Bukarest, január 16. A Viitorul támadja a kormányt a sok államtitkárság létesítése miatt. Ugyanakkor, amikor a tisztviselői fizetéseket vagy egyáltalában nem, vagy csak hányados késedelemmel fizetik ki, a kormány még mindig talál alapot magas fizetésű tisztviselői állások kreálására. Jorga így Metes volt belügyi államtitkárt a levéltárak, múzeumok és könyvtárak államtitkárává nevezte ki és melléje még egy szakértő tanácsost is adott megfelelő fizetéssel. A kilenc államtitkárság mellé még egyet, a beszarabiai akarják kreálni. Ilyen módon nem csodálkozhat Jorga, ha a közvélemény nem elégszik meg a kormány tehermentességével.

Egymilliárd lejjel jön haza Argetoianu

Bucuresti-Bukarest, január 16. A Cuvantul értesülése szerint Argetoianu párizsi kölcsöntárgyalásai eredménnyel zárultak le. Azon a három rövidlejártú kölcsönön kívül, amelyről eddig is szó volt, Argetoianunak egy negyedik egymilliárd lejes előleget is sikerült szereznie a Nobel francia pénzesporttól, előlegül az állami petróleumredeventára. Argetoianu visszaérkezését újabb politikai kombinációs találgatások előzik meg. Az Adeverul nagy cikket ír arról, hogy a pénzügyminiszter visszaérkezése után újabb politikai kormányt venné át a hatalmat és hogy ez a kormány a pártok közötti megegyezéssel jönne létre.

Taxa postală
platite in numerar
No. 224.716-929
L. Pop
telefon: 9-77. El
vonta 1, negy
600, egészévre 1
havonta 1, negy
egészévre 10 do
értékű valuta. Hi
szerint. Az „Uj K
bánsági zsidóság
Cikkeink utánnyo
rás megjelölésév

A legújabb sz

Az égbolt teljesen sötét, a szél erős, a hőmérséklet alacsony. A sajtó, Erdély, a sorra megkapták a Most azután sor Beszarabia miniszterelnök volt. Aki seneben végezte felj. Párizsban most a miniszterelnök ura tere Bukarestben felviselni.
Ami pedig Buzdu Ionosképpen érdekes összes politikai párt magát a parlamenttől liberális, lupista, i. Mint képviselő, Jorga professzor Ezért minisztert És minthogy fogl kineveztek az ügyi minisztériumból Szakértőnek.

A korszerű p

Szociológusnak a kolozsvári rendőrség elzárta a kiadott város „világán mint a szociális legmegkapóbb visszavilágított emelkedő történelmi dokumentumok az adatok, ar ségével mutatják követett el öngyvaló félelmében éleépítés esztendeje kasszafuróval felc

Van egy szám szám azt mondja 1931-ben 39 esetet hamisított társaságban kísérték meg hogy pénzt csinálják azért, hogy legyen élő társadalmi köze, az énz, hián Harminckilenc kilenc „bűnöző” nyomoruságát eny a világ mestersé galmát.

Párizsban hétr arany és ennek ron harminckilen pénzt csinálni... Nem akarjuk tókat, de azért megfogták őket... Bizony, nagy zseniális pénzham liárdal árasztan ben már-már kis Mert — bár e hisszük, hiába székli ítéletek, a 1932-ben sem fo

Hiszen a pénz magukért, de e kényszer hatása rosszul a különb Végzetes bün csak bünygyi e ziteni rajta.

A gép az e

A munkanélkü talan következet ról-napra fantas a láztábla egyu tatlanlann látszó nagyságát, mint dett emberi test Most ezt a be tén nagyon vesz súlyosbitani. szedőgépet talál szedésnél alk munkások nyolcv legessé és három ni azt a munká ezideig tizenkét Alig egy félév Renan a vallási